

La Femosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 332

SETEMBRE - OCTUBRE 2024

P.V.P. 3€

FESTA DE LES CASSOLES

CORRELLENGUA

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca	4
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Concurs de cassoles	9
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	
Correllengua 2024	11
<i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Gallart</i>	
Activitats de La Femosa	12
<i>Felip Gallart / Fotografies: La Femosa</i>	
Premis Nacionals Felip Domenech 2024	13
<i>Albert Garcia (Unió de Pagesos) / Fotografies: J. Gallart i Unió de Pagesos</i>	
Agraïment	14
<i>Imma Olomí Ané</i>	
L'Escola Els Til·lers amb el 2n Plogging Artesa de Lleida	15
<i>Escola Els Til·lers / Fotografies: Mestres de l'Escola</i>	
Un raconet d'Artesa	15
<i>Àngels Florensa</i>	
Viure com a resuscitats	16
<i>Parròquia d'Artesa de Lleida</i>	
Poesia: Senyals	16
<i>M. Assumpció Cornadó Lladó</i>	
Domus Domini. Campanars (3)	17
<i>Miquel Carrera Castellví</i>	
El Reportatge: La barberia de l'Isidro del cosí	18
<i>Isidre Drudis Bellmunt i Pere Mas París</i>	
Vicent Andrés Estellés (1924-1993) Animal de records	19
<i>Pau Marqués Bisquert</i>	
Les víctimes de la guerra civil (1936-1939) a Artesa	23
<i>Josefina París Mor</i>	
Les criatures i els temps que corren. Saber dir no, l'acceptació, saber esperar... ..	26
<i>Eulàlia Solà Miró</i>	
Fauna del terme: Mussol comú	27
<i>Isidre Drudis Bellmunt</i>	
Els temples d'Angkor (Cambodja) (1ra part)	28
<i>Joan Ramon París Oro</i>	
Novel·la per fascicles. Part 5 Pels fondals del clot del dimoni	31
<i>Jordi Oro Puig</i>	
E.F. Intercomarcal. Inici de la temporada 24-25	33
<i>Junta directiva de l'E.F. Intercomarcal</i>	
El nou inici del C. E. Artesa de Lleida	34
<i>Eudald Pijuan Mor</i>	
Entreteniments	35
<i>Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil</i>	
Telèfons i horaris d'interès/Solucions als entreteniments	39
Imatges d'actualitat	40

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet
Felip Gallart Fernández

Col·laboradors i col·laboradores

Albert Batiste Bonet
Miquel Carrera Castellví
Assumpció Cornadó Lladó
Isidre Drudis Bellmunt
Escola Els Til·lers
Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Albert García Catalán
Junta EF Intercomarcal
Pau Marqués Bisquert
Pere Mas París
Miquel Àngel Navarro
Imma Olomí Ané
Jordi Oro Puig
Josefina París Mor
Joan Ramon París Oro
Parròquia d'Artesa de Lleida
Ferran Peiró Olomí
Eudald Pijuan Mor
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Josep Gallart Fernández

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa, 2ª època

Número 332

Setembre - octubre 2024

DLL 264-1981

ISSN 2938-9046

ISSN 2339-7365

P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

Amb el suport de:

Generalitat
de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

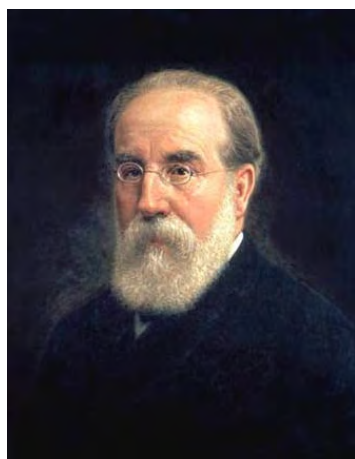

Si al Pòrtic de la revista 329, corresponent als mesos del març-abril de 2024, glossàvem les figures de Àngel Guimerà, Joan Salvat-Papasseit, Montserrat Vayreda i Trullol i Vicent Andrés Estellés en escaure's dates de commemoració, en aquest número voldríem fer esment de les commemoracions del bicentenari del naixement de tres barcelonins molt importants per a la nostra cultura. Tres figures cabdals del pensament demòcrata, republicà federal i liberal. Tots tres van ser decisius en la construcció d'una cultura política més oberta a la formació d'un Estat sensible a les reivindicacions dels treballadors, dels sectors populars i de les classes socials més desfavorides. Tres peces claus del catalanisme que conjuminava la defensa de la identitat catalana, de la seva llengua i cultura, amb una indestruïble afirmació política progressista i democràtica. Tots tres van pertànyer a la maçoneria.

Parlem de Josep Anselm Clavé (1824-1874) polític, escriptor, compositor i director musical. Fundador del moviment coral a Catalunya i impulsor del moviment associatiu i defensor a ultrança dels drets dels treballadors. Un personatge decisiu per a la formació d'una consciència musical catalana.

Josep Anselm Clavé

Francesc Pi i Margall

Francesc Pi i Margall (1824-1901), polític famós per la seva integritat, gran assagista i historiador, un dels introductors a la península de l'esperanto, pare del republicanisme federal amb influències dels socialistes utòpics. Considerat com el pensador polític més important de l'estat espanyol durant el segle XIX. Va ser el segon president de la I república espanyola.

Víctor Balaguer Cirera (1824-1901), escriptor romàntic, periodista i polític. Va ser tres vegades ministre d'Ultramar i ministre de Foment. S'autoanomenava *Lo trobador de Montserrat*. Va ser una de les grans figures de la Renaixença catalana.

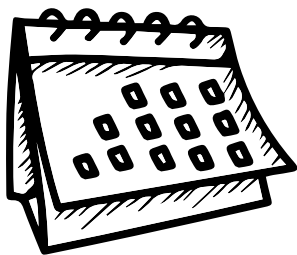

Víctor Balaguer Cirera

Aurora Bertrana Salazar

També voldríem fer esment de l'escriptora i violoncel·lista gironina Aurora Bertrana Salazar (1892-1974) de qui aquest 2024 es compleixen cinquanta anys de la seva mort. Filla de l'escriptor Prudenci Bertrana. Activista política compromesa amb l'emancipació de les classes populars i especialment de les dones treballadores. Paradigma de dona moderna, cosmopolita, progressista, feminista i avançada al seu temps. És una de les grans escriptores catalanes de tots els temps. Una icona per a totes les dones que aspiren a viure amb un esperit lliure i compromès.

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa

FESTIVITAT DE SANT RAMON

Com a l'any passat, la festivitat del nostre patró local Sant Ramon Nonat, el 31 d'agost, no fou únicament una festa religiosa, sinó que es van organitzar diverses d'activitats per a tots els públics.

Els actes de la festivitat previstos foren:

A les 11 del matí. Missa a l'ermita de Sant Ramon.

A les 12 del matí. Espectacle infantil *Passem una estona* a càrrec de Nopatiskos Teatre al passeig de Sant Ramon on, en finalitzar, es va oferir el tradicional tast de coca i xocolata.

A 2/4 de 8 de la tarda. Tardada amb la cantant Xènia Paez, a la Plaça Vella del carrer dels Gallarts. Hi va haver servei de barra a càrrec de la Protectora d'animals d'Artesa de Lleida.

SORTIDA DELS SUPERBÉ

El dissabte 31 d'agost, l'Associació Esportiva SUPERBÉ va organitzar una sortida a la muntanya per fer una ruta circular per pujar als pics de Peguera i al de Monestero, en total una sortida de 23 km no apta per a tots els públics, corresponent a la 8a activitat organitzada amb motiu del 10è aniversari de la creació de l'associació.

INICI DE CURS

El cicle de la vida continua el seu curs i l'arribada del mes de setembre suposa un retorn a les principals rutines que ens acompanyaran fins al proper estiu. Les nostres filles i fills van retornar a l'escola per iniciar un nou curs.

L'inici de curs també suposa que és el retorn d'altres serveis, com ara el Telecentre, les activitats extraescolars o l'escola municipal de música, però també el tancament de les piscines municipals o el final de les estades d'estiu.

L'arribada del setembre no ha suposat el final del bar de les piscines, que continua obert les tardes i nits de dilluns a divendres, excepte dimecres, i durant gairebé tot el dia els caps de setmana, i continua organitzant festes temàtiques o activitats diverses, principalment els caps de setmana.

Actuació del grup de danses i balls tradicionals de Colòmbia Voces y Movimientos de Medellín, que van actuar a la festa colombiana del bar de les piscines.

DIADA DE CATALUNYA

L'11 de setembre es va celebrar la Diada del nostre país. Com cada any, es va poder organitzar una nova manifestació, aquest any descentralitzada de Barcelona. Així, tot aquell que va voler va poder unir-se a les manifestacions organitzades a Lleida, Girona, Tarragona, Tortosa i Barcelona. El fet que, com l'any passat, des de l'Ajuntament no es fes coincidir les Cassoles amb la Diada, va permetre que molts dels nostres veïns i veïnes hi poguessin participar.

Al nostre poble, es van organitzar dos actes. El primer fou a càrrec de l'Associació Esportiva SUPERBÉ, que continuant amb els actes de commemoració del seu 10è aniversari, va organitzar per aquest dia la Illa Gimcana d'orientació pels carrers i voltants del poble. L'activitat va començar a les 10 del matí des de la Plaça Europa.

Gimcana dels Superbé

A la mateixa plaça, a les 12 del migdia es va llegir el manifest de la Diada i tot seguit, es va fer una ballada de sardanes a càrrec de l'Associació sardanista d'Artesa de Lleida.

Lectura del manifest

2a JORNADA ANIMALISTA

El dissabte 5 d'octubre va tenir lloc la II jornada animalista d'Artesa de Lleida. Organitzada per la Protectora d'Animals d'Artesa de Lleida, la jornada va començar a les 9 del matí amb una caminada amb el teu gos. A l'arribada, entre les 10 del matí i 2/4 d'1 del migdia hi va haver una paradeta solidària al BonÀrea amb la venda de marxandatge i recapte de menjar pels animals de la Protectora, i tot aquell que va voler, va poder comprar tiquets per participar en una rifa.

Els nens i nenes de 6è de l'Escola Els Til·lers, també hi van participar venent productes del seu projecte d'emprenedoria.

També es van lliurar uns certificats de reconeixement als gestors de les diverses colònies de gats que tenim al poble.

Per la tarda, a partir de les 6 al pavelló, hi va haver una tardada musical amb en Conrad. La Protectora va oferir servei de bar.

ESCENARIS SINGULARS

El diumenge 14 de setembre el nostre poble va tornar a participar en una nova edició dels *Escenaris Singulars*, la quarta, amb la participació de la soprano Iolanda Dolcet i del quartet Prysm. Aquest cicle d'actuacions intenta posar de relleu el nostre patrimoni arquitectònic, gastronòmic i artístic. A l'edició d'aquest any, l'espai escollit fou l'ermita de Sant Ramon. En finalitzar l'acte, que va començar a les 7 de la tarda, hi va haver tast d'orelletes i cava.

INCIVISME I MANTENIMENT

Darrerament la inseguretat s'està tornant més que una sensació. En els últims temps han entrat a robar a diverses cases del poble, així com s'han detectat gent que busca o intenta ocupar cases deshabitades.

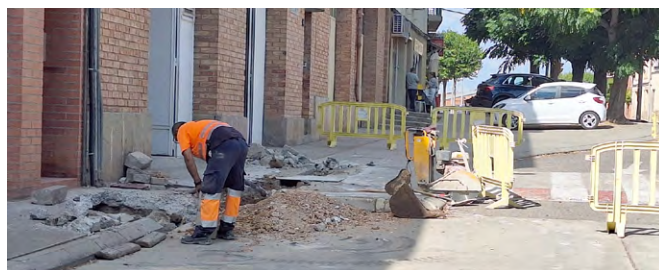
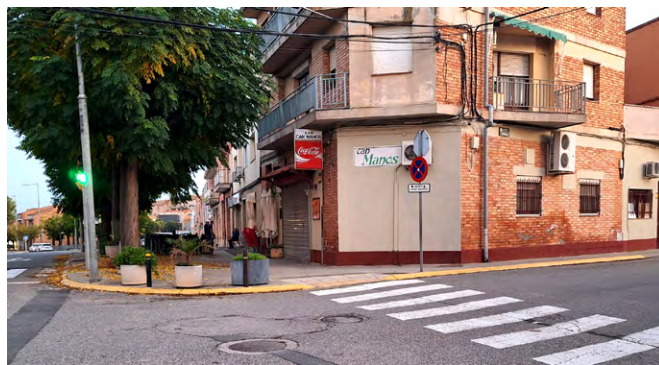
També, en un altre ordre de les coses, continuen els abocament de deixalles tant al secà com a l'horta, com bé s'ha pogut comprovar durant el 2n *plogging* que es va realitzar el diumenge 13 d'octubre. Durant aquesta segona edició del *plogging*, els i les participants van recollir unes quantitats de deixalles similars a les de l'any passat. No n'aprenem!!

Tipus deixalla	2023	2024
Rebuig i/o ferralla	334 kg	330 kg
Envasos	96 kg	300 kg
Paper	13 kg	30 kg
Vidre	224 kg	30 kg
TOTAL	667 kg	690 kg

Quantitats recollides durant el *plogging*

Durant aquests mesos s'ha pintat diverses cruïlles de carrers per tal de limitar les zones d'aparcament i millorar-ne la circulació si els conductors les respecten i no aparquen en llocs prohibits s'ha reparat un a fuita d'aigua potable al carrer Europa. També s'ha iniciat la recollida de fulles que la tardor comporta.

També, per part de l'Ajuntament, s'ha endegat una Borsa d'habitatges per tal d'intentar frenar el despoblament i afavorir que els i les joves del nostre poble es puguin quedar a viure a Artesa.

ACTIVITATS LLAR DE JUBILATS

La Llar de Jubilats Sant Miquel va commemorar com correspon la festivitat de Sant Miquel el 29 de setembre. A les 12 del migdia hi va haver missa i posteriorment dinar de germanor a la Sala del Teatre Municipal. El dinar va comptar amb l'animació musical de Ramon Pelay.

Uns dies abans, el dijous 26 de setembre, la Llar de Jubilats també va organitzar una xerrada per a la gent gran *Viu una bona vida* a càrrec d'en Roger Gil, que va compartir els descobriments de l'estudi de la Universitat de Harvard més llarg que s'ha realitzat sobre com viure una vida plena i feliç.

ACTIVITAT TEATRAL

L'activitat teatral al nostre poble no s'ha reactivat fins al diumenge 13 d'octubre. Aquest dia, es va representar a les 6 de la tarda, al teatre municipal, l'obra *Agost* d'Agropecuària Produccions extensives.

CINEMA SETEMBRE - OCTUBRE

Dia	Pel·lícula
1 de setembre	Harold
8 de setembre	Misterio en Venecia
15 de setembre	Cata de vinos
22 de setembre	Rio Bravo
29 de setembre	20.000 especies de abejas
20 d'octubre	Megalodón 2
27 d'octubre	Te estoy amando locamente

CONCURS DE CASSOLES

— Josep Ma Esteve — Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa —

Aquest any, la 44a edició del tradicional CONCURS DE CASSOLES DE TROS del nostre poble, tampoc va coincidir amb l'11 de setembre com era costum fins l'any passat. En aquesta ocasió, en caure la Diada entre setmana, es va celebrar el dissabte 7 de setembre, així, permeten a les colles allargar la festa fins molt més tard de l'habitual, gràcies al fet que a l'endemà no calia matinar.

Un any més la resposta de tot el poble fou molt gran. Les colles varen omplir tot el passeig de Sant Ramon per tal de poder gaudir d'un dia de germanor, de cuina i assaborir una bona cassola de tros. A més, un any més el temps va acompanyar fent un dia esplèndid de finals d'estiu sense una excessiva calor.

Com l'any passat, l'associació de Jubilats fou l'encarregada de preparar una cassola de tros per tots aquells que volguessin participar a la festa però, sigui pel motiu que sigui, no es cuinaven ells el dinar.

El concurs es va iniciar a les 12 del migdia, però des de bon matí les colles ja van anar organitzant tota la logística que la festa requereix.

El jurat probant les cassoles

Taula de l'Oncolliga Lleida

CORRELENGUA 2024

Josep Ma Esteve

Fotos: J. Gallart

El nostre poble ha tornat a participar en una nova edició del Correllellengua, iniciativa popular que promou i reivindica la nostra llengua i la nostra cultura a través de diverses activitats. L'edició d'aquest 2024 es va celebrar el dissabte 26 d'octubre. Les activitats organitzades a Artesa de Lleida foren:

A 2/4 de 12 del migdia.- Ballada de sardanes a càrrec de l'Associació sardanista d'Artesa de Lleida, al Teatre Municipal, amenitzat amb la Cobla juvenívola d'Agramunt.

A les 12 del migdia.- Vermut popular a càrrec de l'AJALL, també al Teatre Municipal.

A les 5 de la tarda.- Lectura del manifest amb repartiment de coca i xocolata i tot seguit cercavila amb la col·laboració del Griu, La Femosa, Kumbeya i els capgrossos i flabiolaires de l'escola Els Til·lers.

A les 7 de la tarda.- Actuació musical de Marta Shanti a la sala del Teatre Municipal.

ACTIVITATS DE LA FEMOSA

Felip Gallart

Fotos: La Femosa

Grup de lectura

El dimarts 1 d'octubre el Grup de Lectura de l'Agrupació Cultural La Femosa va començar les seves activitats. Compta amb 16 persones inscrites i el seu coordinador és l'escriptor artesenc Felip Gallart.

El Grup de Lectura es va crear el curs 2016-2017 per tal de potenciar, estimular i aprofundir en la lectura d'obres literàries de diferents tendències artístiques a partir del comentari, la discussió i comparació amb altres sensibilitats i punts de vista.

La primera lectura del grup per aquest curs 2024-2025 és el llibre de Jordi Llobregat titulat *"No hi ha llum sota la neu"*.

Sortida al teatre

El diumenge 20 d'octubre El Grup de Lectura de l'Agrupació Cultural la Femosa va organitzar una excursió a Barcelona, en autocar, per assistir a la representació de l'obra *Ànima* a la Sala Gran del Teatre Nacional de Catalunya.

La indústria de les pel·lícules d'animació dels grans estudis nord-americans de finals dels anys trenta és l'entorn i el punt de partida que serveix per explicar una història de superació i lluita de les dones per poder demostrar que mereixien ocupar un lloc que, fins aleshores, havia estat reservat només per als homes. *Ànima* és un crit a la llibertat creativa i individual de les dones en forma de musical.

Una partitura i un llibret excel·lents en mans d'un equip ple de talent per a la creació d'aquest musical

de gran format, en català. Un musical aclamat per la crítica i pel públic que omple la Sala Gran del Teatre Nacional a cada representació.

Jornades Europees de Patrimoni

Com en anys anteriors, organitzat per l'Ajuntament d'Artesa de Lleida i la nostra entitat, el diumenge 13 d'octubre vam celebrar les Jornades de Europees del Patrimoni Cultural.

De 2/4 d'11 a 2/4 de 2 es van realitzar visites guiades al Museu de Prehistòria ateses pels membres del Grup de Recerques de la Femosa.

PREMIS NACIONALS FELIP DOMENECH 2024

— Albert Garcia — **UNIÓ DE PAGESOS** — Fotos: J. Gallart i Unió de Pagesos —

L'ESCRITOR JOSEP VALLVERDÚ I L'ASSOCIACIÓ DE DEFENSA VEGETAL ECOLÒGICA DE PONENT
PREMIS NACIONALS FELIP DOMÈNECH 2024

Els Premis Nacionals Felip Domènech 2024 s'han concedit a l'escriptor Josep Vallverdú i a l'Associació de Defensa Vegetal Ecològica de Ponent. El lliurament dels guardons es va celebrar el 16 d'octubre, Dia Mundial de l'Alimentació i Sant Galderic, patró de la pagesia catalana, a l'Institut d'Estudis Ilerdencs.

En un acte conduït per la periodista Judit Montoy, de Lleida TV, en què el cantautor d'Almacelles Xavier Baró va interpretar tres cançons lligades a la terra i a Ponent i en el qual el sociòleg Andreu Peix va presentar el llibre *Visca la terra! 50 anys d'Unió de Pagesos*. Un acte que va comptar amb l'assistència d'un nombrós públic i que va ser retransmès en directe a la xarxa, gràcies a Lleida TV.

En la categoria individual els premis reconeixen Josep Vallverdú perquè en la seva llarga trajectòria personal i d'escriptor ha estat també el gran narrador de Lleida, el qui ha descobert els seus paisatges i el qui aixecà bandera de Ponent en la nit llòbrega del franquisme. Per tota una vida dedicada a les lletres, una obra literària magna construïda a partir d'una mentalitat republicana i democràtica ferma i una voluntat de ser i de servir. Nascut a Lleida el 1923, als 101 anys encara escriu i publica. És abastament conegut per la seva producció en el món de la novel·la, el conte, l'assaig, el teatre i la traducció.

"El premi reconeix que jo he recorregut la terra i he escrit sobre la producció i el poblament a les comarques. M'agrada aquest premi de germanor, de l'essència viscuda de la terra, de la terra productiva, de la terra pagesa", va dir Vallverdú des de Balaguer (Noguera), on se li va portar el guardó el 14 d'octubre. En la categoria d'entitat, els premis reconeixen l'Agrupació de Defensa Vegetal Ecològica de Ponent, per la trajectòria d'acompanyar durant 21 anys l'agricultura

familiar lleidatana en el pas a la producció ecològica, per la millora de la pol·linització i el control biològic de plagues i per la millora dels sòls. Amb seu a Balaguer, actualment agrupa 150 famílies de comarques lleidatanes i de la Franja. L'associació també promou el treball col·laboratiu, el relleu generacional i la comercialització.

Joan Miret, president de l'ADV, i Laia Viñas, directora tècnica, van recollir el guardó. "No som simplement una ADV, anem més enllà. Els pagesos ecològics són com els convencionals que han fet una reflexió i volen compartir la feina i no s'acomoden, fugen del discurs derrotista", va remarcar Viñas.

Presentació del llibre

Els Premis Nacionals Felip Domènech van arrencar el 2016 amb l'objectiu de fer un reconeixement públic cada dos anys a persones i entitats que han destacat en la defensa de la pagesia, de la cultura, del cooperativisme, del país i de les se-

ves llibertats. En les anteriors edicions, els premis han guardonat Marc Castellnou, bomber, Carla Simón i Arnau Vilaró, cineasta i guionista, Cooperativa d'Ivars (2022) Pep Riera, activista sindical agrari, Cooperativa Lletera Cadí (2020); Martí Boada, doctor en Ciències Ambientals, L'Oliveira Cooperativa de Vallbona de les Monges (2018), Agustí Villarroya, tècnic agrònom de viticultura, i el Parc Agrari del Baix Llobregat (2016).

Imposició de la insígnia

D'altra banda, l'acte va incloure la primera presentació del llibre *Visca la terra! 50 anys d'Unió de Pagesos*, a càrrec del seu autor, el sociòleg i tècnic fundador del sindicat Andreu Peix, qui avui encara modera consells nacionals i congressos i que ha treballat de manera desinteressada cinc anys en el llibre. Per això el sindicat li va atorgar la insígnia d'or al final de l'acte.

Podeu recuperar la gravació íntegra de l'acte al compte de YouTube d'Unió de Pagesos.

AGRAÏMENT

Imma Olomí Ané

Vivim en un món bastant deshumanitzat, moltes vegades ens resulta més fàcil formular una queixa que agrair un bon servei.

De fa temps que tinc el costum de quan vaig a un ens públic i si m'atenen amb respecte i veig que es preocupen per donar-me una solució a qualsevol problema que se'm planteja, demano si tenen fulls d'agraïment, en molts d'aquest llocs es queden sorpresos demanar-ho ja que la majoria només tenen fulls de reclamacions.

M'he decidit a fer aquest escrit perquè vull agrair públicament la tasca que fan al Servei Funerari d'Artesa el **José Miguel Bonastre** i la **Mònica Solé** pel seu saber fer, la humanitat, l'atenció que tenen respecte els familiars i les seves necessitats, estant sempre pendents que no et falti de res.

Us animo a fer ús de l'agraïment quan us sentiu ben atesos, sigui per professionals o no, i així poder-nos sentir tots una mica més humans. Avui m'omple d'orgull fer-ho, em fa sentir bé i sé que facilitaré que persones que atenen de cara al públic puguin gaudir més i millor de fer la seva tasca.

L'ESCOLA ELS TIL·LERS AMB EL 2N PLOGGING ARTESA DE LLEIDA

Escola Els Til·lers

Fotos: Mestres de l'Escola

El diumenge 13 d'octubre, l'Associació Esportiva Superbé va organitzar el 2n *Plogging Artesa de Lleida*. Aquesta activitat consisteix a conscienciar les persones que caminen i/o corren per la natura de no llençar cap tipus de deixalla. Alhora, el que es fa és recollir, tot caminant o corrent, aquelles deixalles que es trobin pel camí.

La nostra escola va col·laborar amb aquesta activitat de manera prèvia al diumenge, tot fent una recollida de brossa el divendres dia 11 d'octubre.

Ens vam repartir per diferents espais del poble: els alumnes d'educació infantil i cicle inicial van anar pel carrer Jacint Verdaguer i un bocí del passeig Sant Ramon. Els alumnes de cicle mitjà van pentinar l'escampat Freginals i els de cicle superior ho van fer al camí d'Albatàrrec.

Vam recollir força brossa i ens vam adonar que la població encara no està conscienciada de no deixar escombraries on no toca.

Gràcies Associació Superbé per deixar-nos participar un any més i estaria bé que en una propera edició, no recollim quasi brossa.... Seria un bon senyal de bones praxis!

UN RACONET D'ARTESA

Àngels Florensa

VIURE COM A RESUSCITATS

Parròquia d'Artesa de Lleida

Gràcies a Jesús, un dia ressuscitarem plenament i viurem una eternitat feliç al costat de Déu, el nostre Pare.

Però la salvació de Jesús ens dona també la força per començar a viure, ja en aquest món, com a «persones ressuscitades».

Les persones ressuscitades són aquelles que saben valorar el que tenen: la vida, el sol, les muntanyes, els ocells, l'amor de parella, els fills, els amics, el país, la fe... En donen gràcies a Déu i en gaudeixen a fons.

Són aquelles que tenen un cor net i transparent, que no guarden mai rancúnia, que no exclouen ningú ni es tanquen per cap ingràtitud.

Són aquelles que, malgrat les dificultats, viuen sempre amb l'alegria serena al cor i el somriure als llavis, fent amable la convivència i el rostre de Déu.

Són aquelles que són sensibles a les necessitats dels altres i que saben estimar i compartir, convençudes que són de veritat «els braços, els ulls i el cor de Jesús» enmig dels humans. Són aquelles que construeixen la pau, perquè s'esforcen per trencar tanques i acostar les persones, per tal que tothom descobreixi en l'altre el germà a qui cal respectar i estimar.

Són aquelles que, sentint-se «sarment», tornen a recomençar cada dia sense tenir mai moral de derrota, convençudes que dintre seu circula la saba vivificant de Jesús, capaç de fer germinar nova vida després de cada «hivern».

Són aquelles que viuen sense por, perquè saben que els homes i les dones som la major riquesa d'aquest Déu que ens estima fins a donar-nos el seu propi Fill, i que no aparta mai de nosaltres la seva mirada protectora.

Viure així, com a «ressuscitats», deixa una empremta positiva per allà on anem passant, no és cap utopia. És la salvació que ens ha vingut a portar Jesús i que cada Pasqua, si l'acollim al nostre cor, torna a néixer dins nostre amb renovada força.

SENYALS

Assumpció Cornadó

Senyals...

Com el del raig de sol

escolant-se per una escletxa.

Com el del tintineig d'una estrella

que des del cel, ens pica l'ullet.

Com el de la llàgrima que arrossega

la inconeguda tristor de l'ànima.

Senyals...

austers, discrets,

fràgils viatgers,

candorosos peregrins.

Senyals...

d'ecos que s'escolten,

de tactes que ens criden,

de veus que ens toquen.

Senyals...

que només podrem percebre

quan siguem capaços de viure,

"habitant" el nostre interior

des de la nostra pròpia essència.

DOMUS DOMINI

Campanars (i 3)

Miquel Carrera Castellví

M'he passat, amb això dels escrits de campanars, tot l'estiu mirant amunt sempre que sortia. Així que avui serà un escrit més de recordar l'estiu que de parlar de construccions humanes.

Vaig començar l'estiu rodant per aquella illa italiana on encara s'hi sent parlar una mica en català. I sí direu, que hi ha campanars ben bonics a l'Alguer, però només vaig pujar al campanar de la catedral de la capital, Càller. Em va agradar de pujar-hi, les vistes, contemplar l'estructura de fusta que sustenta l'escala i l'emoció aquella de no coincidir amb el toc de les campanes. I poca cosa puc recordar de tota la catedral, només que era fresca això sí, en un dia de molta xafogor.

Repasant ara les fotografies d'aquell viatge m'adono que ja estava capficat amb això dels campanars, i que moltes imatges són de punxes i teulades acolorides de les alçades. Si en general tendeixo una mica al caos, en el tema de les fotos dels viatges al contrari, procuro ser endreçat i vaig guardant tant les fotos del mòbil com les de la càmera, col·locades per dies. Digueu-ne mania, digueu-ne perfeccionisme inútil, però m'agafeu ara repasant aquests arxius de l'estiu. I constato que la llum de l'estiu no és la millor per això de la fotografia, i que la teulada amb punxes del campanar gòtic de la catedral d'Alguer sí que té l'encant coquetó d'una cosa petita i agradable.

També ha estat un estiu de muntanya, i altre cop amb l'amic que camina, hem fet cap a dalt d'Andorra, ben amunt aquest cop, prop de la ratlla francesa. Però allí que estem no ens fixem gaire en campanars, tot i que reconec que tenia anotat en algun paperot dades de campanars singulars del país andorrà. Ja veieu la facilitat que tinc per capficar-me en qüestions profundes, d'importància rellevant per a la humanitat, ai!

Si parlem, ja us poso al sac, de Pirineus i parlem de campanars, ens ve de seguida al cap allò dels

campanars llombards que en diuen; torres altes i amb finestres obertes als 4 costats, i amb diferents pisos i finestres. Llegint una mica d'aquí i d'allà per preparar aquest escrit, he descobert també la paraula cloquer, sinònim de campanar, de la qual no en sé endevinar l'etimologia ni el sentit. El paradigma d'aquests campanars llombards el tenim a la Vall de Boí, i a les esglésies escampades d'aquells pobles. Una de les primeres vegades que els vaig visitar, amb els de casa quan era jove adolescent, recordo pujar-hi també ben de matí, i aquella sensació de fresca i de vertigen. L'accés, no recordo exactament si era Boí o Taüll, era fàcil i segurament no tan normatiu com ho deu ser ara, però sí que recordo l'angoixa aquella d'escalas de fusta, massa finestres obertes, massa buidor en general per allí dalt; o sigui, que vaig patir una mica de *canguelo*, diguem-ho clar.

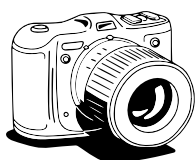
Campanar de Molló

He tornat al Pirineu a finals d'agost, aquest cop a rodar amb companys de feina, i també ha tocat contemplar amb delícia la perfecció aquesta dels campanars llombards. He vist amb calma el de Beget, un poble massa de postal pel meu gust, tot i reconèixer que el conjunt del campanar i l'església fan força patxoca, ben endreçats, separats una mica de les cases i que ajuda molt a destacar el monument.

Un altre campanar separat de les cases, i que ha estat una veritable descoberta en aquesta mateixa escapada ha estat el de Molló, allà dalt al Ripollès, ben a la vora del Coll d'Ares i de la França de l'exili. Vam estar una bona estona d'una tarda plaent, contemplant la mola d'aquella església, i discutint si sí o si no estava ben aplomada la torre aquella. Siguí com sigui, la veritat és que és un racó del país que val la pena visitar. Si us hi animeu, tot i que la cosa queda allunyada de les nostres terres, penso que descobrireu un Pirineu obert, de vistes generoses i agradables, relaxant i tranquil. Qui sap si després, ja posats a rodar us animeu i decidiu arribar al coll i tornar per França, fent una volta de postal.

Volia acabar amb això dels cloquers o campanars, ja amb la certesa que m'he fet pesadet, amb un de proper i que em té el cor robat. De les terres dels marges de pedra, ametllers i oliveres, en destaquen tres campanars majestuosos: el de Les Borges Blanques, el de Maials i el de La Granadella. El que tinc més visitat és aquest darrer, pel petit plaer de seure amb amics a la plaça del poble que hi ha als seus peus. El campanar i l'església són obra notable, però em crema el cor veure a mitja alçada

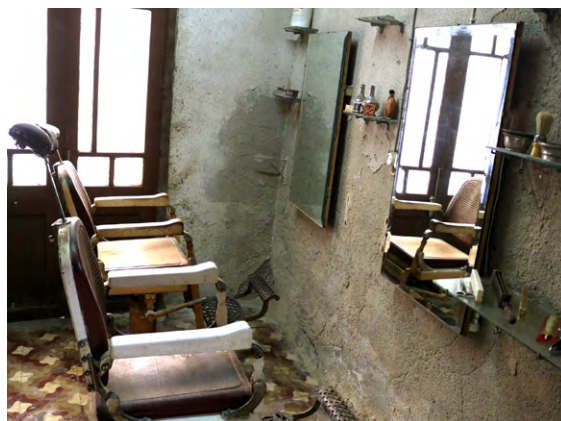
les restes de l'impacte d'algun projectil de la guerra civil. Em meravella que es guardin les petjades d'aquell període de barbàrie, i que siguin per no esborrar-ne el record. Acabo amb una recomanació musical amb això dels campanars, La Granadella i el guardar la memòria de les coses; escolteu amb calma *La Dansa de Teranyina*, de Pep Gimeno Botifarra, si pot ser asseguts en algun banc o pedrís prop d'un campanar i ... a emocionar-se.

EL REPORTATGE

Fotos:
Isidre Drudis Bellmunt i Pere Mas Paris

La barberia de l'Isidro del Cosí

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS (1924-1993), ANIMAL DE RECORDS

Pau Marqués Bisquert

LA VIDA

Va nèixer a Burjassot, un poble de l'Horta Nord, molt pròxim a la ciutat de València. La seua obra és una immensa crònica en vers d'uns espais i una època amb voluntat de posteritat. .

Va estudiar periodisme, treball en el qual s'assentà després d'haver exercit ocasionalment altres ocupacions. Arribà a redactor en cap del diari «Las Provincias», càrrec que va ocupar fins a l'any 1978 en què «fou arbitràriament substituït sense la menor delicadesa». Al mateix diari havia publicat sota el pseudònim de Roc, una gasetilla en vers «Bon dia» (1959-1974) de caràcter satíric, limitada per la censura i l'únic escrit que s'hi podia trobar en català. Despatxat de la feina i malalt es va trobar amb una inesperada jubilació, cosa que li va permetre dedicar-se plenament a escriure i a posar ordre als seus papers.

Va viure la guerra del 36, dels dotze als setze anys, com el final d'una etapa feliç, ignorant de la terrible nit de la postguerra, el llarg període del franquisme i l'anticatalanisme, de què en fou víctima, sobretot arran de la concessió del *Premi d'Honor de les Lletres Catalanes* l'any 1978. Front a l'adversitat ell oposa una vitalitat absoluta: «Val el fet simple, elemental i animal de viure: una de les sensacions més inexpressables que puga haver-hi.»

La presència de la mort, totes les morts de la postguerra, marcaran en ell d'una manera indeleble l'existència. Sobretot dues, la mort violenta del seu avi a la boca del forn i la mort de la primera filla als tres mesos de vida. De resultes d'aquesta darrena mort va escriure en castellà *Primera soledad* un llibre tan intens que esperà més de trenta anys a publicar-lo.

ISABEL I ELS ALTRES

Per entendre la motivació de l'escriptor o de qualsevol persona són importants alguns noms de la gent que t'envolta. Juli Llopis, un veí de casa i ceramista va obrir-li la biblioteca de sa casa, amb tot de lectures de literatura catalana. Isabel Lorente, la seua dona, fou sempre suport i motiu d'inspiració. Joan Fuster, amic, intel·lectual com ell i gran valor de la seua obra des dels inicis: «Feia segles que, al País Valencià, no es feia sentir en poesia una veu tan intensa i tan potent». Ovidi Montllor, el cantant i recitador que donà vida a alguns del poemes més emblemàtics com «El amants» o «Coral romput».

Què diuen d'ell? Per a Josep Pla era un *prosista prodigiós que escrivia en vers*. Joan Fuster reblava la idea: *la seua poesia podria haver estat novel·la: la novel·la de Balzac*.

UNA MANERA DE FER POESIA

La vida és escatologia Eros i Tànatós, erotisme i mort. El tercer pilar, la voluntat d'exercir de profeta d'un poble que resisteix i construeix el propi futur, i que es plasmarà en un immens cant general, el *Mural del País Valencià publicat pòstumament* (1996).

La poesia d'Estellés és realista. Fa servir un llenguatge popular, quotidià, senzill, directe i fins i tot vul-

gar. Poesia matisada per l'abundància de referents culturals o anècdotes locals amb voluntat d'universalitat. La bellesa que descriu no és idealitzada, sinó resultat d'una necessitat vital. Hi trobem sovint la ironia, el sarcasme, l'autoparòdia. Pels seus poemes passa una munió de personatges populars. Ell mateix es transvesteix si convé d'escriptor grecolatí, com passa a les «Horacianes». Un estratagema per descriure d'una manera més punyent la realitat, sense les escomeses de la censura o l'honor dels al·ludits. El destinatari de la seua obra és el poble, vol arribar a tothom: «La rima, pobra, / i, clara, l'obra.»

D'ell se'n parla com d'un magnífic cronista en vers. Poesia on el dolor, la brutalitat, l'erotisme o la mateixa mort són manifestacions d'una vitalitat animal, total. Escenes que entronquen amb el neorealisme italià o l'interès pels marginats com la poesia de Pasolini. El recurs a la ironia sovint esdevé sarcasme i molts dels retrats s'acosten a personatges propis del cinema de Fellini. En el fons hi rau l'humor o la tendresa com una mostra més de la vida.

POETA PROLÍFIC I POLÍTIC

Estellés escriu impulsivament i reflexiva una obra immensa, difícil d'abastar. Al darrere hi ha tota una vida i una vocació per deixar una empremta dels temps viscuts i un camí d'afirmació nacional.

*No t'han parit per a dormir:
et pariren per a vetlar
en la llarga nit del teu poble.
Tu seràs la paraula viva,
la paraula viva i amarga.
Ja no existiran les paraules,
sinó l'home assumint la pena
del seu poble, i és un silenci.*

En aquest camí té presents tot de personatges que com ell són pilars de la nació i la cultura, tant en llibres *Lletra al pintor valencià Josep Renau* (1978), *Ofici permanent a la memòria de Joan B. Peset* (1979) com en nombrosos poemes i dedicatòries en un re-

pertori extens de noms. Per un altre costat, barreja referents molt concrets de la vida familiar, «*Em sorprèn a mi mateix, de vegades, enyorant, recordant, inquirint absurdes coses familiars*».

Les composicions tenen una estructura d'allò més diversa, cosa que li permet major llibertat a l'hora d'abordar el tema. I no per defugir l'elaboració primmirada, l'Estellés és un mestre del sonet; això sí, en versos blancs. Escriu peces curtes juntament amb poemes llarguissims de caràcter narratiu.

Un tret definitori de la seua poesia és tancar el poema amb un vers que trenca la tensió creada d'una manera o d'una altra, eròtica sovint:

*Nemorós, Nemorós! No m'esgarres les bragues,
que m'han costat vint duros... Nemorós... (Ègloga VIII)*

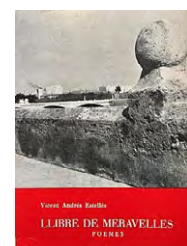
ELS LLIBRES

Tot i que començà a publicar a la dècada dels 50, no serà fins als anys 70 quan molts llibres escrits anteriorment ixen a la llum. L'any 1972 comença l'*Obra Completa*, on hi encabeix una abundant producció ordenada en llibres que no sempre van ser concebuts com a tals, sinó una vegada publicats; per això, l'extensió és ben diversa. De vegades extensíssima i d'estructura no sempre clara.

Amb una obra tan àmplia i heterogènia Estellés planifica una mena de «Comèdia humana», representant l'afirmació de Fuster.

Recomanar una lectura mai no és cosa fàcil. Per no fugir d'estudi faré algun suggeriment.

El «*Llibre de meravelles*» (1971) és el més citat i emblemàtic. Descriu una visió entre real i meravellosa del país en l'època que discorre entre la guerra i la postguerra. Allà hi trobareu versos tan definitoris com Un entre tants..., Ací em pariren i

ací estic, Animal de records, lent i trist animal i poemes com «Els amants» «L'ofici» o «Assumiràs la veu d'un poble».

Mural del País Valencià (1996, pòstum). Una mena d'enciclopèdia per llegir entre línies el País Valencià, poble a poble, paisatges i personatges històrics, artistes, la gent, el passat, el futur...

Tal vegada seria més pràctic començar amb una de les nombroses antologies publicades, si és escolar millor, perquè ens ajudarà a entendre el context de les composicions.

LA MEMÒRIA I LA DESMEMÒRIA

Vicent Andrés-Estellés és un referent indiscutible de la poesia valenciana del s. XX i un clarivident homenot de la nació catalana., malgrat els **greuges** que va partir en vida i en la memòria, encara a hores d'ara. I en deien Transició tranquil·la i exemplar....

El 1978 va ser despatxat del diari on treballava arran de la concessió del *Premi d'Honor de les Lletres catalanes*.

Al seu poble, Burjassot, l'any següent l'ajuntament li dedicà un bust que no va durar ni una setmana. Arrancat i tirat a una sèquia, una vegada l'ajuntament el va recuperar l'abandonà en dependències municipals. Llavors, el poeta decidí donar-lo al poble de Benimodo on s'hi havia instal·lat a viure. Els feixistes havien aconseguit el seu objectiu: expulsar el poeta i la seua imatge del seu poble. Ara, des del 2007, una escultura d'ell, repetidament atacada, seu en un banc de la plaça. Aquell mateix any l'ajuntament creava la *Fundació Vicent Andrés-Estellés* per conservar, catalogar i difondre el seu llegat, però el 2022, el mateix ajuntament la dissol. Tot i això, al seu poble un institut i un premi literari duen el seu nom. A més, compta amb una ruta literària en panells ceràmics.

Els premis Octubre donen el seu nom al de poesia.

ELS SOPARS ESTELLÉS

Inspirada en els *Burns supper*, on els escocesos recorden el poeta Robert Burns i combinen poesia i gastronomia en un ambient festiu i popular, l'escriptor Josep Lozano va pensar en una festa semblant per reivindicar la figura del poeta com a eix nacional. Així van nàixer l'any 2010 els Sopars Estellés. Primer només a tres pobles i ja en són més d'un centenar arreu dels PPCC, també a Europa i alguna que altra ciutat arreu del món.

L'Any Estellés 2024, pensat per commemorar el centenari del poeta, s'ha vist eliminat amb el canvi del Govern a la Generalitat Valenciana. La iniciativa, però, ha continuat en altres institucions valencianes.

Com a resposta la societat civil ha promogut el **Cent d'Estellés**, un programa amplíssim de celebracions que supliran la inacció, quan no boicot del Govern Valencià.

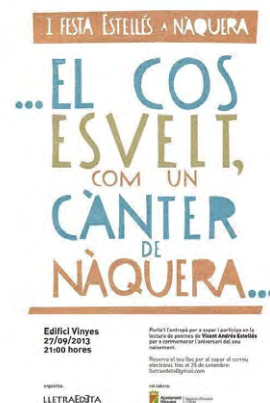
VERSOS EN VEU ALTA

Us en faré cinc cèntims amb cinc poemes. Una bona manera de tancar aquesta ullada a la figura d'Estellés fora llegir-lo directament. L'espai d'una revista és limitat i la tria no és fàcil. Els poemes més coneguts són senzills de trobar, per això he pensat en altres que m'agraden particularment.

A Joan Fuster

*I secundant el teu ardent propòsit,
hem pujat, junts, un dematí al Montdúver
i enllà, entre els pins, les combatives pedres,
hem vist pujar, lluminós, el país,
aquest país, desventura i ventura,
aclaraments de darrera esperança,
que torna a ser castell i lluminària,
allargassant, com braços, els seus llums
damunt la mar obscura i tortuosa.
Per tu escric el mural que voldria
ésser el cant del combat i la feina.*

llibre XXVII Mural de País Valencià

L

m'agraden molt les albergínies
i tu les fas molt bé,
exactament les deixes en el seu punt sucós d'oli i farina.
és una delícia de les dents,
com abans ho és de la mirada,
en llesques com palaies.
gustosament se'm desfan a la llengua.
demore el got de vi per fruir-lo més.
per aquestes belles i molt agradables albergínies
que tu m'has enllestit
faria l'única cosa que no pensava fer:
casar-me, casar-me, és clar, amb tu.
allarga'm el pitxer.
Gràcies.

Horacianes

LI

aquest any miserable,
m.cm.lxiii. d. de c.,
serà molt recordat i molt amargament.
vicent ventura, desterrat a munic o parís;
joan fuster, a sueca;
-diuen pel veïnat que escriu de nit a màquina,
i circula un tenebrós prestigi-;
sanchis guarner recorre, perplex, la ciutat;
jo escric i espere a burjassot,
mentre pels carrers de valència
la gent, obscena, crida i crema un llibre.

Horacianes

XXIII

Aquesta és la confortant història
de la donzella que deixà de ser-ho
sense adonar-se del que feia o li
feien, en el gener de l'any cinquanta-

cinc, en allò que en diuen general
de l'Avenida, sobre el banc de fusta,
sota l'expeditiva brusquedat
—l'expeditiva habilitat, si es vol—

d'un artiller d'aquells, cepats, altíssims,
que diuen de primera. En acabar-ho,
és fama que ella romangué en el banc

embadalida, com diria algun
acreditat poeta de la terra,
mentre exclamava «Açò és molt bo!»

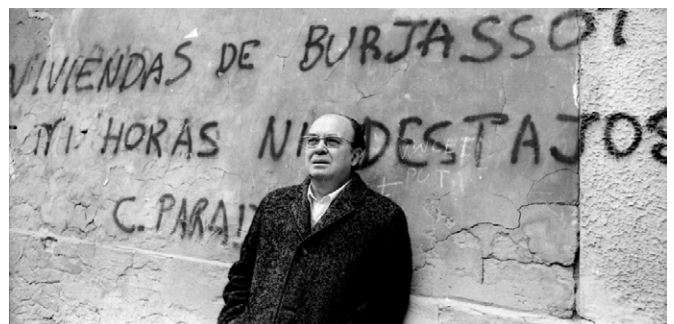
El gran foc dels garbons

Quan em deixen al cementeri i tots se n'hagen anat

Hi haurà més soledat aleshores encara,
car tots se n'aniran a fer les seues coses,
i jo em trobaré sol definitivament,
impossibilitat, completament inerme.
On seran els amics ? Jo sentiré el desig
de plorar, i diré -potser- "Mare..." en veu baixa.
El record dels amics, del llum damunt la taula,
el conyac, les converses que mai no s'acabaven,
el crepuscle polsós que puja a les finestres
encenent aquell llum d'aigua dels quatre grans;
els records i el desig pueril de plorar.
On seran els amics ? I jo els recordaré,
cadascú pel seu nom i per les seues coses,
mentre vinga la nit, aquella nit primera
de mort al cementeri, de mort sense remei.
Quan arribe la nit, m'hauré mort ja del tot ?
(Perdoneu la insistència: ser, lliure aleshores ?)

La clau que obri tots els panys

LES VÍCTIMES DE LA GUERRA CIVIL (1936-1939) A ARTESA DE LLEIDA

Josefina París Mor

MORTS I DESAPAREGUTS A PRIMERA LÍNIA DE FRONT

Durant els quasi tres anys de guerra a Artesa van morir o desaparèixer als camps de batalla o a primera línia de foc, un total de disset soldats que servien l'exèrcit i estaven exposats a l'acció de l'enemic. Eren homes pagesos joves, inexperts que mai no havien empunyat una arma, molts d'ells adolescents que havien crescut a l'empara de la família i era la primera vegada que sortien de casa dels pares i del poble.

Com ja s'ha relatat anteriorment les víctimes mortals o desaparegudes als fronts de combat van ser 17 homes joves que anirem descrivint per ordenació alfabètica la seua identitat i les vicissituds viscudes durant la guerra.

EMILI BELL-LLOC VILALTA

L'Emili Bell-lloc Vilalta va néixer a Artesa de Lleida el dia 20 de juny de l'any 1912. Era fill del matrimoni format per León Bell-lloc Franquesa natural de Torregrossa i de Josepa Vilalta Piñol de cal Garsa d'Artesa. Aquest matrimoni també tenia una altra filla, la Genoveva germana de l'Emili. La família vivia en una casa situada al carrer del Fossar Vell d'Artesa de Lleida, anomenada cal León.

Els dos fills de la família van créixer i van anar a l'escola del poble com la majoria de nens de la població. L'Emili, en acabar l'escolarització, va treballar de pagès a casa amb el pare i també quan convenia anava al jornal.

El pare, León Bell-lloc fill de Torregrossa, va morir el dia 9 de gener de 1935 a Artesa quan el

seu fill Emili comptava 23 anys i fou enterrat al cementiri d'Artesa¹.

Un any més tard quan l'Emili tenia 24 anys d'edat va esclatar la guerra civil (1936-1939). L'Emili pertanyia a la lleva de 1933 que fou cridada a files a començaments del conflicte bèl·lic, el 29 de setembre de 1936 i fou destinat a l'arma d'Infanteria².

El dia 3 d'abril de 1937, en plena guerra civil, l'Emili va contraure matrimoni amb Montserrat Farré Franch natural de Sunyer que es va quedar a viure a la casa d'Artesa amb la mare de l'Emili.

De l'Emili no s'ha trobat cap notícia del front on fou enviat ni de les vicissituds que va viure durant la guerra,... no obstant sabem que les lleves de finals de 1936 i les de l'any 1937 eren enviades al front d'Aragó on hi havia la primera línia de foc per aturar l'entrada de les tropes nacionals al territori republicà de Catalunya.

El front d'Aragó era una extensa línia que es trobava a l'Est de Saragossa, Osca i Jaca i anava des dels Pirineus fins al sud del país. Aquest front es va mantenir estable des del juliol de 1936 fins a l'esfondrament final de les forces republicanes al març de 1938.

NOTA DEL REGISTRE CIVIL D'ARTESA

Tot repassant el Registre Civil de l'Ajuntament d'Artesa vaig trobar una nota escrita al llibre de defuncions molt interessant sobre l'Emili Bell-Lloc. Deia que aquest soldat havia mort al front de Balaguer: "Va morir el 26 de maig de 1938 per arma de foc al front de Balaguer (Lleida) a l'edat de 26 anys"³.

Aquesta dada no especifica si el seu cos fou recuperat per la família, ni tampoc si va ser enterrat en algun lloc, però testifica la seua mort per arma de foc, el lloc on va morir, l'edat que tenia i la data en què va morir. Davant la inexistència de dades sobre l'Emili aquesta anotació era molt rellevant, ens aportava dades sobre el seu últim destí al front de guerra.

Aquest tipus de nota era freqüent trobar-la inscrita als Registres Civils de l'època per donar fe de la mort o desaparició de soldats als fronts de guerra. De vegades els propis companys de combat eren els testimonis orals que els havien vist morir i moltes famílies s'assabentaven de l'amarga notícia pels soldats que lluitaven amb ells.

També eren moltes les viudes joves de guerra que s'havien quedat soles o amb fills petits, necessitaven casar-se de nou per refer les seues vides i poder tirar endavant la família. Era tanta la misèria que es va viure durant la post-guerra que molta gent passava fam, els aliments escassejaven, la gent no tenia jornal,...

Per celebrar un segon matrimoni, l'església exigia tenir una acta de defunció que confirmés la mort del primer espòs. Si no tenien aquesta acta no podien celebrar una nova unió matrimonial.

EXPEDIENT JUDICIAL PER INSCRIURE LA MORT DE L'EMILI BELL.LLOC AL REGISTRE CIVIL D'ARTESA DE LLEIDA

La Montserrat Farré Franch viuda de l'Emili Bell-Lloc va promoure un expedient judicial per ser inscrita al Registre Civil d'Artesa la mort del seu marit, en acció de guerra.

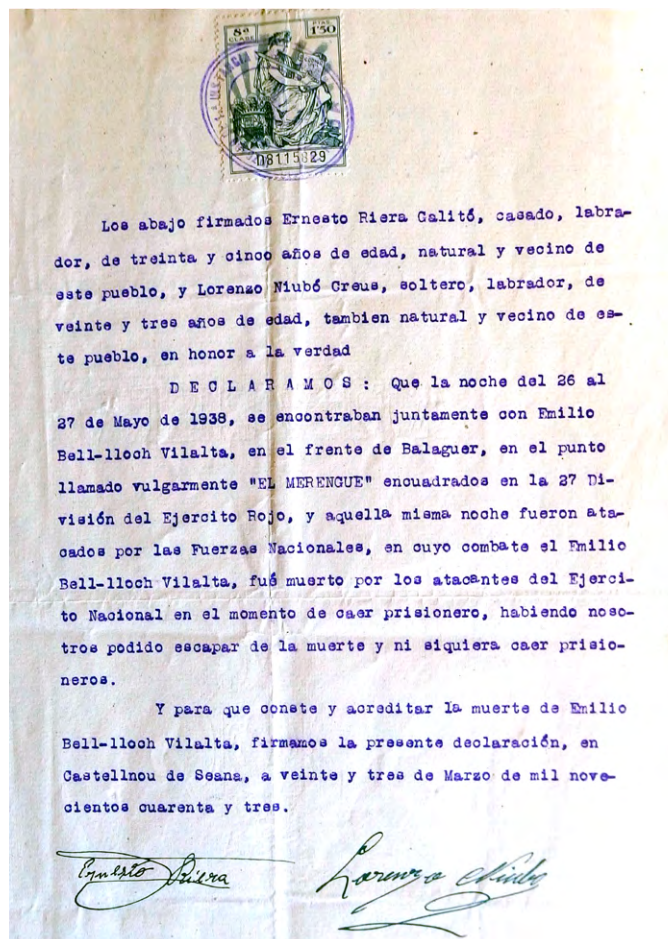
En aquest expedient hi figuren les declaracions de dos testimonis, Ernesto Riera Galitó de 35 anys i Llorenç Niubó Creus de 23 anys, naturals i veïns d'Artesa,

que estaven al seu costat en el moment de la mort i que declaren:

Que la noche del 26 al 27 de Mayo de 1938, se encontraban juntamente con Emilio Bell-lloc Vilalta, en el frente de Balaguer, en el punto llamado vulgarmente "EL MERENGUE" encuadrados en la 27 División del Ejército Rojo, y aquella misma noche fueron atacados por las Fuerzas Nacionales, en cuyo combate el Emilio Bell-lloc Vilalta, fué muerto por los atacantes del Ejercito Nacional en el momento de caer prisionero, habiendo nosotros podido escapar de la muerte y ni siquiera caer prisioneros.

*Y para que conste y acreditar la muerte de Emilio Bell-lloc Vilalta, firmamos la presente declaración, en Castellnou de Seana, a veinte y tres de Marzo de mil novecientos cuarenta y tres*⁴.

Amb data del 3 de juliol de 1944 i amb l'aportació de diferents documents: declaració dels dos testimonis que havien vist morir l'Emili, certificat de bona conducta de l'Emili emesa pels membres de l'Ajuntament d'Artesa, la partida de naixement, la partida de matrimoni civil, i altres documents que es necessitaven per instruir l'expedient, el jutge de 1ª Instància del Partit Judicial d'Artesa va aprovar la sol·licitud d'inscriure la mort de l'Emili Bell-Lloc Vilalta al Registre Civil d'Artesa de Lleida.

EL FRONT DE BALAGUER

Sabem que durant els dies del 22 al 29 de maig de 1938 en aquesta línia del front de Balaguer hi van haver forts combats entre les forces republicanes i nacionals per ocupar els llocs de Vallfogona de Balaguer, la Sentiu de Sió, el Merengue...

El Merengue fou un objectiu de l'exercit republicà per conquerir les posicions nacionals, però l'ofensiva republicana fou un fracàs total, no s'aconseguí cap dels objectius marcats. L'operació costà moltíssimes víctimes en ambdós bàndols. El front no quedà establitzat fins al 28 de desembre de 1938 quan les tropes franquistes trencaren la línia de defensa republicana per avançar cap a l'interior de Catalunya.

La data de la nota inscrita al Registre Civil d'Artesa de Lleida coincideix amb els dies de forts combats que van tenir lloc a la zona de Balaguer on hi van haver moltes víctimes. L'Emili Bell-lloc Vilalta, segons els testimonis que combatien amb ells, va morir quan va caure presoner a mans de les Forces Nacionals.

A la zona del Merengue, fa uns anys, es van trobar fosses comunes de soldats morts durant els forts enfrontaments que hi van haver en aquesta zona. Fetes les exhumacions aquestes restes foren traslladades al cementiri de Camarasa. En el lloc on ara són enterrades s'hi va erigir un monòlit per recordar les víctimes que allí reposen.

Actualment la zona del Merengue ha esdevingut un Espai de Memòria Històrica on s'hi poden veure un conjunt de construccions bèl·liques, nius de metralladores, refugis,... pel record, reflexió i homenatge a les víctimes de guerra de la nostra Història més recent.

CALLEÓN

Acabada la guerra, la mort de l'Emili va disgregar la família. La mare i la seua germana Genoveva van abandonar el poble i es van traslladar a viure a la ciutat. La seua viuda, Montserrat Farré Franch era una dona jove sense fills que es va quedar a Artesa i va refer la seua vida.

Passat un temps la Montserrat es va casar de nou amb Josep Deu, un home procedent de Barcelona que s'havia establert a Artesa com a constructor d'obres.

El nou matrimoni va tenir tres o quatre fills i durant uns anys van viure al poble, en una torre que es van construir prop de l'ermita de Sant Ramon. Al cap dels anys la família de la Montserrat i el Deu van deixar Artesa i van marxar a viure a Sabadell.

La casa pairal del carrer del Fossar Vell també va quedar deshabitada i fou venuda a uns veïns que la van annexionar al seu habitatge.

Actualment les petjades de la família Bell-lloc Vilalta d'Artesa han quedat oblidades i quasi esborrades de la ment de la majoria de gent del poble, només alguns records boirosos i difusos es retenen a la memòria de la gent més gran d'Artesa, quan els preguntes per la casa de la família León d'Artesa.

Notes:

1. AMA. Registre Civil. Llibre de defuncions
2. AMA Quintes 1931-1940. Caixa 606 G
3. AMA Registre Civil. Llibre de defuncions
4. Ibid. Documentació aportada per J. Gallart Fernandez

LES CRIATURES I ELS TEMPS QUE CORREN. SABER DIR NO, L'ACCEPTACIÓ, SABER ESPERAR...

Eulàlia Solà Miró

Fa uns anys, tant adults com criatures, vivien vides arre-
lades entre l'esforç i el desig; qualsevol millora repre-
sentava temps, treball i privacions, sobretot els més
petits tenien poc de tot i la imaginació brodava els jocs
i entreteniments, generalment a l'aire lliure.

Hem passat d'una societat de carències materials con-
siderables a una altra en què el benestar es mesura a
través de la possibilitat de tenir, adquirir objectes que al
cap de poc desestimem i llancem sense intermediar la
possibilitat que es puguin reparar i reutilitzar novament.
Es allò de "costarà tant la reparació que més val que te'l
compris nou" De manera que, en pocs anys, hem passat
de l'escassetat al consumisme, de vegades exacerbat,
en un obrir i tancar d'ulls. És la filosofia materialista del
tenir, usar i llençar. La publicitat portada per les grans
multinacionals i lobbys del consum ens volen convèn-
cer, cada dia, com gota malaia, que així es mesura la
nostra felicitat, la nostra imatge i el nostre benestar. Els
efectes secundaris de tot plegat són devastadors tant

posen el punt de mira en l'índex de consum i en la im-
mediatesa sense reflexió, que es tradueixen en guanys
i poder per a les empreses, tutelades per les ideologies
polítiques més reaccionàries i manipuladores.

Es veritat que hi ha tot un moviment anomenat *Slow*
que promou tot el contrari, la reflexió, l'austeritat i el
viure seguint el ritme natural de les coses, fer a cada
moment el que toca i saber esperar tot gaudint del que
estem fent i del que tenim, per això aquest moviment
abraça diferents temes: el menjar *slow foot*, *slow living*
si afecta globalment l'estil de vida, *cittaslow* quan parla
de millorar la qualitat de vida de les ciutats...L'elogi de
la lentitud és paral·lel al gaudi, més quan el ritme de la
natura, com a mestra, ens dicta quina ha de ser la nostra
velocitat si volem sentir-nos bé i tenir èxit en l'intent.

A tot això s'imposa un criteri en el fet de viure. Saber
acordar la velocitat de l'entorn al nostre, el personal, al
dictat del nostre desig, necessitats i consciència. I inclou
saber dir NO al que ens hi allunya i ens sotmet a una
voràgine de vivències que ens atabalen, descol·loquen i
ens fan infelices, encara que, aparentment, sembla que
ens faciliten la vida quan, de fet, són tot el contrari.

des d'un punt de vista mediambiental com humà: ex-
hauriment de matèries primeres, contaminació, canvi
climàtic...relacions humanes cada cop més superficials
i poc duradores..., d'acord també amb la filosofia del ten-
nir, usar i llençar. Sap greu admetre-ho perquè sempre
haviem pensat que amb la millora dels drets dels treba-
lladors i treballadores i paral·lelament de la qualitat de
vida i de l'alfabetització, els nostre valors, com a socie-
tat, serien cada cop més elevats, però només ho hem fet
en alguns aspectes, en altres no anem bé i un d'aquests
és no donar valor al que tenim, sinó al que anhelem, i
així ens hem convertit en una societat eternament in-
satisfeta que no sap posar límits als desitjos els quals es
converteixen ben aviat en "necessitats" sense les quals
no sabem viure. Són les *necessitats creades* que només

Una altra qualitat paral·lela a la velocitat del viure i a
saber dir NO, és saber ACCEPTAR el que tenim al ni-
vell que sigui. De vegades perquè no ens convé l'alter-
nativa que se'ns ofereix o perquè no tenim altre remei
davant d'una realitat que no ens agrada pel motiu que
sigui (salut, afectes, relacions...), però que no hi ha al-
tra solució o sortida, és llavors quan obrim la ment i el
cor a l'acceptació per fer més fàcil i conscient el viure.
Naturalment aquesta realitat està lluny del tenir, de
manera immediata. L'acceptació voluntària del que no
pot ser o del que no ens convé ens allunya de la insa-
tisfacció, de la depressió i del sentir-nos eternament
mancats. Són lliçons de vida que ens apropen a una
vivència més lliure i satisfactòria, perquè dins de les
possibilitats, som nosaltres qui decidim.

Els nostres infants viuen tot el contrari, per a ells tot: joguines, activitats, roba..., fem l'impossible perquè no els falti res, seguint la màxima: "Cor què vols, cor, què desitges?" fins al punt que s'avorreixen de no tenir espai per a la pròpia imaginació davant d'una mancança. No sols els ho facilitem tot, si no que, a més, ha de ser d'una manera immediata per tant, tampoc aprenen a saber esperar.

Saber esperar és una gran qualitat. No sempre la vida ens facilitarà el que volem o necessitem d'una manera immediata i, si no sabem esperar, i acceptar el que no podem canviar, la frustració està servida. I de la frustració a la insatisfacció i la depressió.

Saber carregar l'ànim amb les endorfines fruits de la nostra lluita, treball i esforç és un plus que la societat consumista del "dit i fet" no educa. I si no educa en l'esforç i l'espera, només pot provocar dolor. Saber dir no al que no ens convé, l'acceptació del que toca viure si no ho podem millorar ens prepara en l'harmonia del saber viure en pau amb nosaltres i amb els altres.

Potser aquest és el millor regal que podem fer als nostres infants i que els farà forts davant qualsevol avatar que els reservi la vida.

Ara que ve Nadal i Reis, és un bon moment per reflexionar-hi.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

MUSSOL COMÚ (*ATHENE NOCTUA*)

És una espècie d'ocell de la família dels estrígids (*Strigidae*). És el més petit dels rapinyaires nocturns que habiten al terme d'Artesa i rodalies, però també en bona part de les parts temperades i càlides d'Europa, del Paleàrtic l'est fins a Corea i el nord d'Àfrica. Encara que és nocturn, és bastant freqüent veure'l de dia i a la posta del sol. S'alimenta d'insectes grossos, cucs de terra, talps, musaranyes, ratolins i ocells petits.

Mesura al voltant de 20-22 cm d'alçada. Té un cap ample i arrodonit, sense plomalls, on destaquen els ulls grans i circulars, en posició frontal, de color groc amb la pupila negra que li donen una mirada fixa i penetrant. El cap queda integrat al cos, aparentment sense coll, però el coll hi és i té una gran capacitat de gir. Per sobre dels ulls té plomes blanques formant una cella contínua que baixa en V fins a sobre del bec. El plomatge és clapejat de marró i blanc, molt elegant.

El mussol comú viu a les planes agrícoles, als paisatges en mosaic de camps i arbres, en espais oberts. La seva activitat no és tan nocturna com la de les altres aus estrigiformes. Se'l pot veure de dia posat immòbil en alguna ramificació d'un arbre vell,

en teulades o damunt de pals i línies elèctriques, a les tàpies. Si se sent contrariat mou el cap amunt i avall o es balanceja de dreta a esquerra de manera rítmica. El seu vol és ondulat, amb descensos i ascensos continuats i d'aleteig ràpid. Es comuniquen entre ells mitjançant un udol o un xiscle trist i planyívol que se sent també de dia.

El mussol comú és un ocell sedentari, fidel al lloc on viu. Sol fer el niu en cases velles, en forats d'arbres, a les penyes, ... i fàcilment ocupa caixes-niu construïdes a la seva mida. Les femelles fan una posta de 4 ous i els incuben i el mascle porta l'aliment al niu, primer per a la femella i després pels polls, els quals abandonen el niu al voltant de les set setmanes. Amb un any ja poden ser reproductors.

ELS TEMPLES D'ANGKOR (CAMBODJA)

1ª PART

Joan Ramon París Oró

Al llarg de tot el món existeixen diversos centres arqueològics que mereixen especial atenció, però de tots ells, Angkor ocupa un lloc especial entre els meus preferits. Entre aquest espai natural que ocupa mig país el que més em crida l'atenció és la conjunció de la majestuositat, la grandesa, la magnificència dels edificis enfront de la senzillesa del detall, la simplicitat o l'harmonia.

Que ningú se senti enganyat, estem parlant d'un conjunt monumental que ho posseeix tot, l'estètica sublim de la bellesa, alguna cosa "màgica" impossible d'explicar.

Per arribar fins allí, existeixen actualment freqüents serveis de vols regulars des de Bangkok. En tan sols una hora pots accedir a Siem Riep, el poble que dista 2 km dels famosos temples. Aquest poble ha passat, en poc temps, de ser amb prou feines un senzill llogaret a convertir-se en una potent urbs que viu de les divises que aporten els turistes. És un lloc amb no gaire ànima, en la qual floreixen els hotels i els carrers es veuen inundats per uns restaurants-berenadors a l'ús. La vida nocturna és puixant com l'és en tota Cambodja, sense importar l'hora en la qual has de ficar-te al llit, els parroquians es relacionen arrambats i somrients a la barra del bar tot gaudint de l'ambient. I a Siem Riep això que es diu "ambient" no abunda, tan solament cal assegurar-se en una de les nombroses terrasses amb vista al canal, per presenciar una àmplia vida nocturna que s'allarga fins a les tantes de la nit.

Resulta curiós assistir a un cabaret d'estil cambotjà, edifici rococó que recorda a èpoques daurades, on la música en directe sona a tot volum. Els instrumentistes elegantment vestits, acullen amb els seus càlids sons una esvelta cantant vestida amb vellutada calma que amb veu càlida entona famoses melodies de l'antigor.

La ciutat viu del turisme que és el punt d'entrada de divises més important del país. Això es nota en el notable desenvolupament urbà, edificis nous envaeixen els vells carrers amb aires d'absoluta modernitat. Encara que la zona arqueològica és el principal atractiu no tots els visitants són temptats de realitzar esgotadores excursions per la zona i alguns prefereixen quedar-se en les seves hamaques situades enfront d'atractives piscines.

Però anem al que ens interessa, i deixem-nos d'històries, és bastant absurd quedar-se a Siem Riep sense veure aquesta "ciutat encantada", meravella del nostre món. Angkor està submergida en plena selva tropical que li dona un encant afegit. Resulta indescriptible observar com uns majestuosos edificis sobresurten més enllà de les copioses copes dels frondosos arbres.

PRIMER DIA: ANGKOR WAT

Per entrar al recinte és necessari llogar transport des de la ciutat, ja que el recorregut és absolutament impossible fer-lo a peu. Per visitar-ho hi ha una espècie de jardineres que són de gran utilitat, ja que quan es traslladen, a causa de la seva lentitud pots contemplar la zona en tota la seva magnificència. Els preus varien, però no són excessius, encara que surt més barat fer-ho amb moto, de paquet, al voltant de 8 dòlars per a tot el dia.

Una vegada que es té el transport, el conductor et porta a l'entrada del parc, amb un aspecte semblant a la duana. Allí un dels vigilants et fa una foto i et lliura un abonament que dona accés al recinte. Aquest abonament cada vegada és més car i en aquests moments està rodant els 20 dòlars al dia.

Superats aquests obstacles tan sols queda fer les visites que tradicionalment comencen pel temple més gran de tots l'Angkor Wat. Aquest majestuós temple està situat entre *balis* (embassaments d'aigua que servien de proveïment a la població). Tan sols has de caminar per uns corredors situats entre guardians de pedra per aconseguir l'avantsala del temple. En aquest edifici on les dones majors resen fervorosament a un buda negre que observa, amb atenció, el fugaç vol dels tudons que gosen assegurar-se sota la seva estela.

Un cop has creuat un estret corredor tornes a sortir a l'aire lliure per trobar-te enfront d'un temple que respira magnificència. Angkor Wat no és solament el

temple més gran del conjunt arqueològic, sinó que també és famós per albergar, en les seves parets els gravats més llargs del món. Les escenes del Ramayana o del Mahabarata, llibres èpics de l'hinduisme que tracten de la formació del món, de la lluita dels humans amb els dimonis, etc. Les diferents escenes se succeeixen al llarg de quilòmetres de murs, que envolten tota la zona baixa del temple. La qualitat dels gravats és excepcional, destaquen per la seva força expressionista i encara que manquen de perspectiva es poden assistir a escenes que demostrin la riquesa d'aquella cultura. Tan sols en els últims trams és possible apreciar gravats d'origen budista que demostrin el canvi experimentat al segle XII amb l'adopció de la doctrina de Buda.

D'aquesta manera, els gravats ens demostren "l'imaginari col·lectiu" de la ciutat plasmats en una cosmogonia que al segle VII és hereva dels fundadors de la ciutat, les arrels de la qual sorgeixen de la vella Índia, per posteriorment adoptar la nova filosofia que en aquella època feia furor en aquelles llunyanes terres. Així en els últims gravats, les figures es van estilitzant i les escenes deixen el seu contingut escatològic per tornar-se més humanes i simples. Es pot estar hores i hores recorrent aquelles parets com fan molts turistes que intenten desxifrar les seves claus a través de les guies. Però em sembla difícil penetrar a través d'unes quantes pàgines en un món tan enrevessat com el del panteó hinduista.

Al final cal desistir davant les nombroses escenes i dedicar-se a contemplar l'eterna lluita entre déus i dimonis, entre el bé i el mal. I potser el gravat més representatiu d'entre tots ells, és el de la lluita que, a través d'una corda, tiben les divinitats representatives del bé i el mal. En realitat és una representació de l'equilibri, de les desharmonies que produeixen la tensió de la corda pel que fa al "costat fosc" que tots tenim. És una imatge impactant. Crua, realista, malgrat les màsques de drac, de mans que semblen urpes i d'una corda gruixuda que té forma de serp. I amb aquesta última imatge, la més emblemàtica, deixo d'observar aquells enormes gravats de dos metres d'alçada per intentar l'ascensió del mastodòntic edifici.

Aquest s'ha construït a partir d'una base piramidal que es va estrenyent a mesura que es va ascendint a les diferents galeries. Es tracta d'una típica representació budista de la muntanya Merapi, en el qual l'home va recorrent les diferents senderes, progressivament mentre s'anirà despullant de tot allò material, fins a arribar a l'estat d'"il·luminació". És per això que els diferents nivells que presenta Angkor Wat, van del concret o terrenal fins a arribar a l'abstracte i espiritual.

L'ascensió és pesada i no exigeix de dificultat davant les empinades escales que a manera d'interminable rampa et permeten ascendir fins dalt de tot. Pel camí vaig creuar per petits temples, algun gravat, belles escultures, amplis patis; fins a arribar a la corona on un bell Buda contempla el paisatge. Aquesta excursió s'acostuma a fer a la tarda, perquè és en vesprejar on el paisatge adquireix els seus tons més vermellorsos, on la bellesa d'una ciutat en ruïnes és del tot indescriptible.

Després d'observar la llum solar amagant-se entre grans palmerars, ja no queda res a fer allà i un núvol de vehicles torna a la ciutat.

Acabo el dia en un restaurant xinès situat al centre de l'urbs. Les cambreres són gracioses i serveixen el te amb somriure franc. Crec que intueixen que estic cansat, i això que tan sols he visitat un temple dels 600 que constitueixen el recinte arqueològic. Però me n'aniré a dormir amb la sensació que aquell temple ja de per si mateix és tot un somni.

SEGON DIA: LA RUTA CURTA

És aquesta una ruta que transcorre pels principals temples del recinte arqueològic, se li diu curta per estar situada a escassa distància de la resta.

Potser un dels temples més originals que al món existeixen, és el Bayon. Encara que desgraciadament la pedra amb què està construït és d'escassa qualitat i això es nota en la degradació de la seva estructura, no ha aconseguit acabar amb el seu meravellós encant. El Bayon és conegut perquè en qualsevol lloc en què el visitant està situat sempre trobarà una cara de Buda gegant que l'estarà observant. Es tracta, per tant, d'un temple de mil cares, inserides a les torres que coronen el lloc. Es pot constatar que cada torre té com a punt culminant tres gegantescs rostres que ens remetent a la deïtat budista. Així saltant pels seus patis, ascendint pel cap alt de les torrasses, no deixes de tenir la sensació d'aquest incrustat entre rostres, en les quals una i mil cares et contemplen.

Allí a la cúpula, en un petit temple, un sacerdot practica les arts endevinatòries. A partir dels pòsits del

tè el mag indaga sobre el teu passat i vaticina sobre el futur. Els meus pòsits m'han donat sort i segons el vaticini el futur es presenta bastant falaguer. L'endeví estava vestit amb un batí negre que contrastava amb el rapat cap. El seu gest solemne no deixava de recordar-me les velles pel·lícules japoneses de Kurosawa. No obstant això, el Bayon posseeix un altre secret que passa desapercebut per a la majoria dels visitants, que s'acontenten a contemplar les columnes de mil cares. A la base del temple es troben uns gravats que expliquen com es desenvolupava la vida quotidiana de l'època. Són de menor grandària que els vists a Angkor Wat, però no per això menys interessants. La cultura Cham és originària de l'Índia, i va tenir el seu moment d'expansió al segle VII de la nostra era. La seva àrea d'expansió va aconseguir tot el sud-oest asiàtic, arribà fins a Vietnam, on és possible observar també excel·lents restes arqueològiques similars als temples hindús.

A part de les escenes habituals de guerra, i dels tributs que els vençuts donen als vencedors, es poden veure escenes palatines on es destaquen les innumbrables tendes que ja en aquella època poblaven la cort. En elles es compraven tota classe d'articles, símptoma d'abundància en la qual es movia la ciutat i la seva imparable expansió econòmica. Però potser la que més crida l'atenció és la d'un circ ambulant, amb els seus pallassos, micos i agosarats malabaristes. Són figures estàtiques, sense perspectives, però amb una marcada expressivitat de rostres, en el qual l'artista pretén reflectir el refinament de la vida mundana.

En aquesta ruta curta, cal detenir-se en un dels temples més extraordinaris i que és un dels principals emblemes del recinte, es tracta del Ta Prohm. És aquest un lloc únic, en el qual un antic monestir budista de principis del segle XII s'ha assemblet perfectament amb a la selva del seu entorn. M'explicaré, els arbres han aprofitat les esquerdes que amb el pas dels anys s'han produït en la construcció, per penetrar profundes arrels. Ara, podem contemplar com l'estructura es manté en perfecta simbiosi entre la pedra i la naturalesa arbòria.

Ja no és possible portar aquest majestuós arbrat sense que tota la construcció s'enfonsi. I és precisament la base arbòria la que dona al temple un encant especial, i que recorda que l'humà forma part inalterable de la naturalesa.

En aquestes restes és possible caminar per alguns trams de la teulada o passejar per un pati interior que recorda als claustres medievals. La gent es fotografia en aquells llocs a pesar que pot haver-hi algun petit drac gronxant-se entre les lianes. No obstant això, aquest lloc posseeix també una magnífica porta llaurada amb belles imatges budistes i sobretot un ampli corredor creat com a "lloc de meditació". Encara és possible, asseure's en solitud i captar vibracions que potser van romandre allí a través dels temps.

Vespreja a Siam Riep i com encara em trobo amb forces aterro en una sala de ball de la ciutat. Com ja he comprovat en altres llocs del món, tot es redueix a una mateixa escena en la qual tan solament canvia la decoració. Multitud d'homes nerviosos s'amunteguen a l'entrada del local confiant en la seva pròpia sort, mentre que mirades inquisitives d'ulls ametllats s'entretenen a inspeccionar el personal.

En aquest ambient, el ball es converteix en la trobada universal d'establir amistats amb el sexe oposat. En aquest cas, les ballarines es lloguen per ball i llueixen un cridaner número. Això em recorda el que va fer furor a la Barcelona republicana i que va continuar en els primers anys de la postguerra en el qual era habitual ballar per una mòdica quantitat.

No ho dubto i faig com els altres i al costat d'una bella ballarina ens marquem un "fox-trop". Ella és una persona encantadora, oberta al diàleg que deriva aviat a parlar de la seva situació i a la de la seva família. De sobte el seu somriure queda apagat, quan rememora la trista destinació dels seus pares, massacrats pels jemes de Pol Pot. Així vaig entendre que la vida per a ella era una pura supervivència, i el ball el seu principal canal d'expressió.

Surto d'aquell local amb pena, la vida ha estat cruel per a la destinació de molts dels habitants d'aquell país. En una escola de Nhom Phem es pot contemplar la "barbàrie" en tota la seva intensitat, va ser un terrible "centre de tortures" per als "dissidents" de la "societat perfecta". Es tractava en definitiva, de com en honor de "la intolerància", de com la lluita per la consecució d'uns ideals polítics pot desembocar en el més profund dels horrors.

(Continuarà)

PELS FONDALS DEL CLOT DEL DIMONI

NOVEL·LA PER FASCICLES

Num 5

de Jordi Oró Puig

V

LA MARIA ANTONIETA DE BELL-LLOC

A la primavera-estiu de 1851 el Vicent i el Roc van acordar d'anar un diumenge a Bell-lloc d'Urgell a passar un dia en aquest poble. Havien sentit dir que el seus pagesos feien molt bones collites i volien veure com treballaven la terra i, al mateix temps, conèixer el poble. També, no cal dir, els dos nois volien trobar alguna noia que els alegrés el dia. Però no pensaven pas en res seriós, ja que a començaments de 1852 els dos nois havien d'anar al servei de milícies, ja que ambdós nois eren de la mateixa edat.

Quan va arribar el dia, el Vicent i el Roc van sortir de Gombau de bon matí. Caminant de pressa tenien dues hores ben bones per arribar a Bell-lloc. Pel camí el Vicent aconsellava al Roc que no s'havia de mostrar tímid amb les noies. Calia que fos una mica atrevit, ja que a les noies els agradaven els nois una mica agosarats, però amb mesura, és clar. El que no agradava gens a les noies, li va dir el Vicent, eren els mussols que no feien cap paper.

Abans d'arribar a la cruïlla del camí que anava a les Borges i Montblanc, van pujar una petita elevació de terreny des d'on es divisava tota la plana de Margalef, només trencada per les siluetes de l'Hostal i la seva capella i, dalt d'un turó, la façana coronada per l'espadanya de l'antiga església del que va ser un dia el poble de Margalef. El Roc va explicar al Vicent que just en aquell indret el seu padrí havia lluitat contra els francesos l'abril de 1810, a la batalla de Margalef. Va ser un vertader desastre. I encara rai que va poder sobreviure la terrible càrrega de la cavalleria gavatxa, perquè molts dels seus companys van morir en aquella esplanada i la resta van ser fets presoners pels francesos. Ell, com coneixia el terreny, es va poder amagar en una sitja que hi ha al peu de l'antiga església. I, sortosament, no el van trobar cap dels soldats que van fer la batuda. I quan la cosa ja va estar més calmada va poder fugir cap a Gombau del Pla.

La gent de Gombau i dels pobles veïns anomenen aquell lloc el Racó dels Morts, per la gran quantitat de baixes que hi va haver i perquè molta gent de Gombau i de Puigverd van haver d'enterrar més de tres-cents cadàvers.

Els dos nois van desfer una mica de camí i es van apropar fins a una petita raconada, delimitada per uns quants pins. Al peu hi havia una font on van beure una aigua deliciosa i es van refrescar una mica. Ben a prop d'allí el Roc va ensenyar al

Vicent una mena de monòlit on hi havia una inscripció en francès, i una llista de noms, tots francesos. Cadascú només compta els seus morts, va dir el Vicent amb certa tristesa. I els nois van seguir endavant cap als Alamús, on només hi van romandre una estona per descansar al peu de l'església.

Mitja hora abans d'arribar a Bell-lloc, els dos nois van passar per damunt d'un pont que creuava una mena de rierol, semblant a la torrentera de la Vall de Vieixit, però aquest duia més aigua. El Roc li va explicar al Vicent que aquell petit braç d'aigua es deia Pelagalls i que una peixera que hi havia a la punta del terme municipal li donava aigua a dues sèquies que regaven molts jornals de terra. Van poder veure bancals força grans, amb parades d'ordi i blat molt ufanoses i a punt de

Racó dels Morts

segar i també de blat de moro que ja els arribaven a la cintura.

Poc abans d'arribar a Bell-lloc van trobar quatre noies que anaven caminant al costat d'un carret carregat de cànirs i un cavall molt lleuger i ben cuidat que l'estirava. Aquelles xicotes anaven a buscar aigua de boca en una bassa bona que hi havia a prop del rierol de Pelagalls.

Els dos nois les van saludar i el Vicent, que era molt decidit, els va dir:

-No sabíem que en aquest poble hi hagués noies tan boniques.

Elles van fer un somriure i, sense parar, el Roc els va dir si els volien llogar de mossos.

Una d'elles va respondre, també en to de facècia:

-Si no cobreu gaire potser sí.

El nois van seguir fent camí amb aquelles noies. Mentre carregaven els cànirs, els ulls dels Roc es van trobar amb els d'una d'aquelles noies i ella li va somriure. Era alta, amb els cabells castanys arreplegats en un monyo. Els ulls verds molt grossos i una cara molt bonica. Duïa unes faldilles llargues i una brusa blau marí, sota la qual s'intuïa uns pits rodons i grossos.

De tornada cap al poble, amb el carro carregat de cànirs, el Roc, fent un gran esforç i seguint els consells del seu amic Vicent, es va acostar a aquella noia que li feia goig i que servava el ramal del cavall i va seguir caminant a la seva vora. Per trencar el gel, el Roc li va preguntar el nom.

-Em dic Maria Antonieta.

-Jo em dic Roc i soc de Gombau del Pla.

Van continuar amb el diàleg una mica banal fins que van arribar a la casa de l'Antonieta, on els dos nois van ajudar a descarregar els cànirs.

Hostal i capella de Margalef

Potser era veritat que allò era ben poca cosa, però per a ell ja era molt, tímid com era. I és que les coses que es fan o es reben per primer cop mai no són poca cosa.

Campanar de l'antic poble de Margalef

Després de parlar una bona estona amb les quatre noies, el Vicent i el Roc els van preguntar si sabien de cap fonda o taverna on podien dinar per bon preu. Una de les noies els va dir que una era a la plaça d'arbres i l'altra al peu de la carretera Reial. I es van acomiadar de les noies. Però tot just abans de marxar el Roc es va atansar a la Maria Antonieta i li va dir que tornarien un altre diumenge.

Mentre els dos caminaven Raval avall, el Roc se sentia bé. Per primera vegada a la vida una noia l'havia mirat fixament als ulls tot fent un somriure.

EF INTERCOMARCAL. INICI DE LA TEMPORADA 24-25

Junta Directiva de l'EF Intercomarcal

L'Escola de Futbol Intercomarcal comença una nova temporada amb molta energia per afrontar els reptes que ens venen al davant.

Tenim 250 jugadors i jugadores que formen part dels 18 equips que estan actualment en competició i l'equip de debutants de Juneda que només participa en algunes trobades territorials.

La temporada passada es va iniciar un canvi en el model de competició a futbol 7 pel que fa a les categories, passant a crear categories segons l'any de naixement (per exemple, l'aleví es va substituir per S11 i S12). Aquest any, el canvi s'ha incorporat al futbol 11, però només per als jugadors de categoria Infantil, creant les subcategories S13 i S14 tot i que es preveu que es vagi implementant els pròxims anys en les categories superiors.

L'EF Intercomarcal té en competició per la temporada 24-25 els equips següents:

- 1 equip de debutants a Juneda
- 2 equips S8 (antiga categoria prebenjamí)
- 2 equips S10 (antiga categoria benjamí)
- 1 equip S11 i 1 equip S12 (antiga categoria aleví)
- 1 equip S13 (corresponent als jugadors de primer any de la categoria infantil)
- 2 equips S14 (amb jugadors de primer i segon any d'infantil)
- 2 equips Cadets
- 2 equips Juvenils
- 2 equips aleví femení
- 1 equip infantil femení
- 1 equip juvenil femení de futbol 11
- 1 equip amateur femení de futbol 7

En l'àmbit estrictament esportiu tots aquests equips competeixen entre la 1a i la 2a divisió esperant fer un bon paper aquesta temporada.

Fruit del bon treball que s'està fent des de l'EF Intercomarcal aquests darrers anys, alguns dels nostres jugadors són convocats per realitzar entrenaments amb les respectives seleccions territorials, com és el cas de la jugadora d'Artesa de Lleida, Queralt Calderó, entre d'altres. Esperem que gaudeixin molt d'aquesta experiència!

L'Aleví A amb algunes de les Jugadores convocades per la Selecció Territorial Sub12 Femení.

En l'àmbit d'infraestructures aquesta temporada hem estrenat dos vestidors nous al camp de futbol de Juneda i s'han iniciat les obres de construcció del nou camp de gespa artificial de Torregrossa. Dues millors molt esperades per la nostra escola que ens facilitaran molt el nostre dia a dia.

Pel que fa al calendari d'activitats programades, com l'any anterior, col·laborarem amb els actes organitzats en benefici de La Marató de TV3 als pobles on ens sigui possible i tenim previst celebrar la XVI edició del Memorial Antoni Bosch a Torregrossa, estrenant el camp de gespa artificial.

No podríem acabar aquest escrit sense agrair el suport dels quatre ajuntaments: Artesa de Lleida, Juneda, Puigverd de Lleida i Torregrossa, per ajudar-nos a fer possible la nostra tasca, i de tots els patrocinadors que posen el seu granet de sorra per tirar endavant el nostre projecte esportiu.

Tots som l'Intercomarcal!

Força Inter!

TEMPORADA 2024/2025

EL NOU INICI DEL C.E. ARTESA DE LLEIDA

Eudald Pijuan Mor i Ferran Peiró Olomí

Després d'un estiu mogut als despatxos, el futbol al nostre poble torna al lloc on més interès ens genera a tots i totes: al camp de futbol.

Aquesta temporada serà una temporada d'allò més especial ja que, com sabeu, el club es va veure obligat a fer una refundació i aquest fet implica haver de començar a jugar des de la categoria més baixa del futbol territorial català, la Quarta Catalana.

Tanmateix, lluny de prendre-s'ho amb desídia, la nova junta ha agafat aquest repte amb ganes renovades i amb un nou cos tècnic i un equip gairebé renovat en la seva totalitat es presenta una nova temporada il·lusionant.

Pel que fa al nou cos tècnic estarà dirigit pel nou entrenador Sergi Miró, que l'any passat ja feia les tasques de 2n entrenador. De fet, en aquesta posició de 2n entrenador, s'incorpora l'artesenc Ferran Escolà, gran aficionat del club les darreres temporades i que ens ajudarà, des de dins el cos tècnic, la temporada 2024/25.

Així doncs, l'equip del C. E. Artesa de Lleida per la present temporada 2024/25 estarà format pel següent cos tècnic i jugadors:

PRESIDENT I COS TÈCNIC

- President: Roger Masot (6a temporada)
- Entrenador: Sergi Miró (2a temporada)
- Segon entrenador: Ferran Escolà (1a temporada)
- Delegat: Delfi Peiró (5a temporada)

RENOVACIÓ

Ferran Peiró (6a temporada): El capità seguirà un any més i decideix quedar-se a l'equip del seu poble per portar el club on es mereix. Cal destacar l'últim any increïble a 1a Catalana i els campionats anteriors de 3a Catalana (20/21) i 2a Catalana (21/22 i 22/23)

FITXATGES

• **Miki Hernández** (2n capità - Migcampista)
Serà la seva 4a temporada a l'equip sumant diferents etapes i arriba procedent del C. F. Puigvertenc. Anteriorment va aconseguir els títols de 3a Catalana i 2a Catalana amb el C. F. Artesa.

• **Guillem Palou** (3r capità - Extrem/Davanter)
Serà la seva 5a temporada a l'equip sumant diferents etapes i arriba procedent del C. F. Puigvertenc. Anteriorment va aconseguir els títols de 3a Catalana i 2a Catalana amb el C. F. Artesa.

• **Marc Ribera** (Defensa central)
Natural d'Artesa. Arriba procedent del C. F. Puigvertenc amb moltes ganes de jugar la seva primera temporada a l'equip del seu poble.

• **David López** (Migcampista ofensiu)
Natural d'Artesa. Arriba procedent del C. F. Puigvertenc amb moltes ganes de jugar la seva primera temporada a l'equip del seu poble.

• **Blai Pijuan** (Defensa central)
Natural d'Artesa. Va realitzar la pretemporada a 2a Catalana amb l'equip i, després d'uns anys aturat, tornarà a jugar amb l'equip del seu poble.

• **Geovanni** (Lateral/Extrem)
Natural d'Artesa. Després d'acabar l'etapa de juvenil a l'Escola Intercomarcal ha fet un any sabàtic de futbol per retornar ara a l'equip artesenc.

• **Pol Batlle** (Extrem)
Natural d'Artesa. Després d'uns anys sabàtics lluny del futbol tornarà a jugar per fer-ho a l'equip del poble.

• **Guifré Gonzalez** (Migcampista/Lateral)
Natural d'Artesa. Arriba procedent del juvenil de Pont de Suert i ho donarà tot per l'equip del seu poble.

• **Marc Balué** (Lateral dret)
Natural d'Artesa. Espectacle assegurat en la seva estrena als terrenys de joc.

• **Josep Maria Bonet** (Lateral dret)
Natural d'Artesa. Després d'uns anys sabàtics de futbol torna per a fer-ho a l'equip del seu poble.

• **Hugo López** (Migcampista)
Natural d'Artesa. Després d'uns anys sabàtics de futbol torna per a fer-ho a l'equip del seu poble.

• **Manel Ortiz** (Migcampista/Lateral)
Procedent del Tèrmens de 3a Catalana. Donarà molta seguretat en un equip amb tants jugadors nous.

• **Marcos Iglesias** (Davanter)
Procedent del juvenil de l'Atlètic Lleida on va realitzar 23 gols. Segur que serà un dels jugadors cridats a marcar diferències en atac.

• **Toni Romero** (Porter)
Porter de garanties que, després d'uns anys sabàtics, tornarà a posar-se els guants per a defensar la porteria artesenca.

- **Víctor Rodríguez** (Lateral dret/Extrem)
Després d'uns anys parats tornarà a posar-se les botes. L'última etapa com a jugador la va fer al juvenil del Balàfia.
- **Aitor Gaspar** (Defensa central)
Procedent del Benavent. Central amb un físic poderós que intentarà donar seguretat a la defensa artesenca.
- **Josep Arqué** (Migcampista/Central)
Després d'uns anys sabàtics de futbol tornarà a posar-se les botes. L'última temporada abans de l'aturada va jugar a la U. E. Balàfia de 2a Catalana
- **Adrià Cano** (Extrem)
Després d'uns anys sabàtics de futbol tornarà a posar-se les botes. L'última temporada abans de l'aturada va jugar a la U. E. Balàfia de 2a Catalana
- **Cristian Garcia** (Mitjapunta)
La temporada passada va ser l'entrenador de porters del C. F. Artesa i aquesta ha decidit posar-se les botes i aportarà la seva qualitat a la zona d'atac a l'equip.
- **Jordi Vilà** (Davanter centre)
Procedent del filial de l'Alcarràs de 3a Catalana. Jugador d'àrea que intentarà transformar les ocasions que li arribin per a ser un dels golejadors de l'equip.
- **Jaume Porté** (Lateral esquerre)
Procedent del filial de l'Alcarràs de 3a Catalana. Lateral amb bona tècnica per apuntalar la banda esquerra de l'equip

- **Gabriel dos Santos** (extrem)
Després d'uns anys sabàtics torna a jugar. Va acabar la seva etapa com a jugador al juvenil de la Bordeta.
- **Arnau Miranda** (porter)
Procedent del juvenil del Tremp. Arriba per aportar solidesa i seguretat sota els pals de la porteria artesenca.

GRUP 27 DE QUARTA CATALANA

El C. E. Artesa de Lleida la temporada 2024/2025 formarà part del grup 27 de Quarta Catalana. L'equip no caldrà que afronti grans desplaçaments en aquesta categoria i tots els conjunts són de poblacions properes de les comarques del Segrià, les Garrigues i el Pla d'Urgell.

Així doncs, el grup està format pels següents equips:

- C. F. Rosselló
 - C. F. Albesa
 - C. D. Magraners
 - C. E. Benavent de Segrià
 - U. E. Castellans
 - U. E. Balàfia B
 - C. E. Artesa de Lleida
- C. F. Torrefarrera
 - C. F. Bellvís
 - Athletic Club Bell- Lloc
 - C. F. Sudanell
 - Atlètic Almacelles
 - U. D. Gardeny

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES
Miquel À. Navarro

SUDOKU
Lluís Gil

BUSQUEU 14 POBLES O MUNICIPIS DEL PALLARS SOBIRÀ

M	A	T	H	I	B	A	E	N	S
L	O	D	I	L	U	T	O	A	I
L	E	N	A	R	R	P	R	U	S
E	L	I	T	O	V	E	T	Y	R
S	R	A	S	C	U	I	D	N	O
S	E	V	D	G	O	M	A	I	V
U	F	T	I	O	H	R	E	V	A
I	A	R	V	X	R	O	T	N	L
F	O	L	I	S	I	R	M	E	L
S	E	S	P	O	T	X	E	O	S

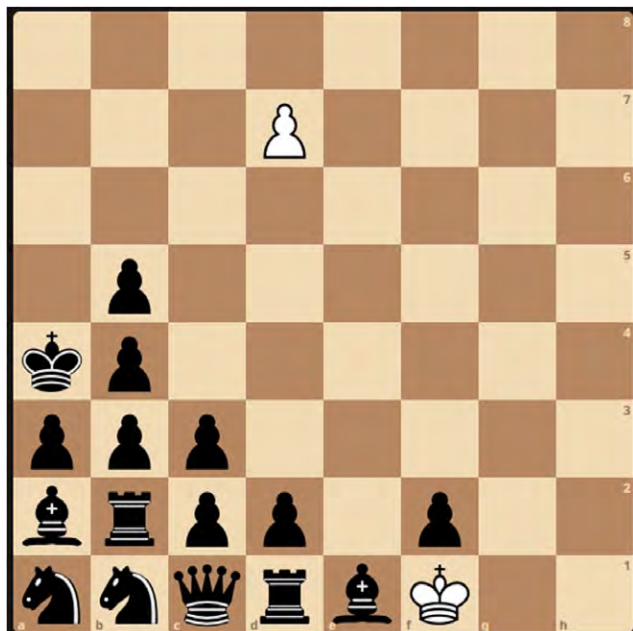
	5	2		6	3		8	
9			8			5	3	
8			5	4		7	6	2
5				9				
				2				8
				1		2		
2		8	7					3
	6	7	9	3			2	5
3							4	

PROBLEMA D'ESCACS

Abert Batiste

ENIGMA

En una situació excepcional i altament teòrica, les blanques juguen i guanyen la partida en tres moviments.

Ens sabríeu dir el nom d'aquest estri i per a què s'usava?

Solució de l'enigma del número anterior:
Estri per fer mantega per agitació de la llet o de la nata.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

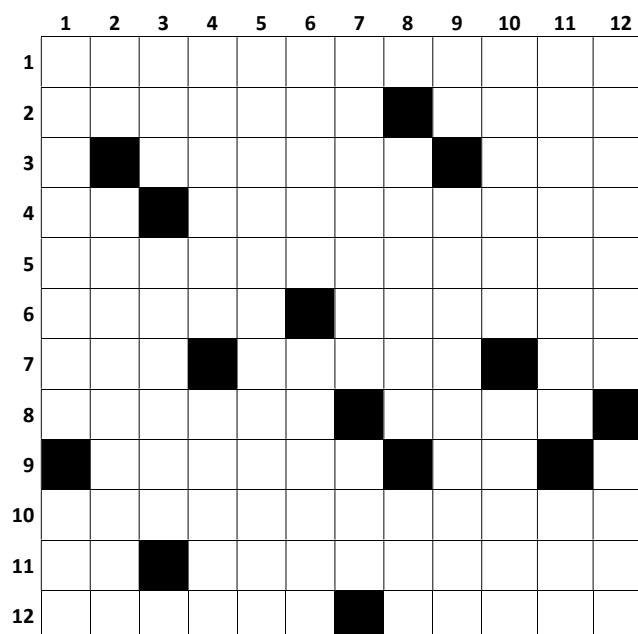
Solucions a la pàgina 39

HORITZONTALS

1. Fa singular, distingeix. 2. Boig, guillat. Transpiren. 3. Fòsfor. Fusionaràs, soldaràs. Antic còmic. 4. Aula Magna. Que recorda, rememora. 5. Valorar en excés. 6. Elegir, optar. Burrada. 7. Unitat de radiació. Estadi sense porta. Al revés, creença. 8. Aixequin, enlairin. No baixos. 9. Al revés, es llevi d'hora. Nota musical. Vocal. 10. Trucs, maquinacions. 11. A Olot estan saltejades. Que té un origen. 12. Relatiu a la massa. Prefix de l'os Atles (plural).

VERTICALS

1. Maldestre, malfeiner. Part de l'armadura. 2. Quasi cinquanta. Ètic, moderat. 3. Nial, cau. Amb dues dents o pues. Fa plurals. 4. Fa, produeix. Virulent, fètid. 5. Que va a una escola superior. 6. Vora, ribera cap per avall. També al revés, fent esment. 7. Passarà a l'ofensiva. Màgic. 8. Consonant. Fa una salutació. Municipi de la vall de Benasc. 9. Institut Secular. D'una manera obedient. 10. Guardiana, protectora. Peix que fa olor de farigola. 11. Que tenen ratlles com la zebra. Certa forma d'atur. 12. Sobirana egípcia, cap per avall. Divinitat d'aquest país.

FESTA MAJOR D'ARTESA DE LLEIDA

EN HONOR DE SANT MIQUEL
◆ DIES 26, 27, 28 I 29 DE SETEMBRE 1974 ◆

Programa d'Actes organitzats per la Comissió de Festes
LLUIDES SESSIONS DE BALL DE TARDA I NIT

**DIA
26**

Actuació de la
gran Orquestra

MELODIA

A les 11 de la nit: El Grup català

LA TRINCA

posarà amb escena la gran Comedia Musical

MORT DE GANA SHOW

**DIA
27**

Presentació de l'Orquestra Internacional

MONTGRINS

**DIA
28**

Gran actuació de la meravellosa Orquestra

LA PRAL. DE LLAGOSTERA

A les 11 de la nit: La Companyia de Comèdies PARALELO de
Barcelona, posarà amb escena la gran

obra
Teatral

Les GATES SICILIANES

**DIA
29**

Gran Fi de Festes amb el Conjunt Instrumental

ELS JUNIORS

Es una programació de la prestigiosa firma Artística

JOAN BOADA SOLER

Pl. Ricard Viñes, 9 àtic, 8 Tel. 233446 · 231754 · 231699 LLEIDA

Edició J. BOADA - Lleida

CUBERES, S. A. - Molinets - Sureda, 24

FESTA MAJOR - 86

ARTESA DE LLEIDA

Dies 28, 29, 30 i 31 d'agost i 1 de setembre

Dia 28

Gran Revetlla de Festa Major, amb el Coujunt

IV DIMENSION

A la nit, tindrà lloc la típica **Cuïta del Vedell**.

Dia 29

Al matí, Gran Cercavila amb el Grup **MAS DE LA SOLFA**

A la tarda, actuació del grup d'animació **LA TROCA** i el grup de ball **MAGIC ROCK**

Ball de tarda, Concert i Ball
de nit amb l'Orquestra

MARAVELLA

Dia 30

Balls de tarda i nit, a càrrec del Conjunt

MIKEL HERZOG & EBANO

A la nit, Gran Cremat de Rom amb l'actuació del Grup d'Havaneres **Les Gabarres del Ter**.

A la matinada, **Gran Sardinada** animada per el Grup de Grallers d'Agramunt.

Dia 31

Al migdia, actuació per el poble de **Els Castellers de Terrassa**

A continuació Sardanes, ball de tarda, concert i ball de nit amb l'Orquestra

LA SELVATANA

Dia 1

Gran Cassolada de Germanor i
Ball de fi de festa amb el Conjunt

MOGAMBO

JOAN BOADA SOLER

Pl. Ricard Viñes, 9 - 8ª - 3ª - Tel. 2317 54 - 2334 46 - 2316 99 - **LLEIDA**

IMP. SALADRIQUES - Font, 7 - BELLPUIG

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social dimecres alterns973 16 71 62
 Correus 9h a 10h de dilluns a divendres
 Farmàcia973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé618 90 95 12

Clínica Ica Natura (Pardinyes)973 22 82 22
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont)973 21 65 49
 Consultori mèdic local.....973 16 72 91
 Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:

1.d8=T (s'amenaça Ta8++);
 Ra5 (buscant escapar de la columna a)
 2.Td6, Ra6 (única jugada possible)
 3.Ta6++

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1. SINGULARITZA. 2. ALIENAT. SUEN. 3. P. UNIRÀS.
 TBO. 4. AM. EVOCADORA. 5. SOBREALORAR. 6.
 TRIAR. RUCADA. 7. RAD. STADI. FE. 8. ELEVIN. ALTS. 9.
 MATINI. MI. I. 10. ESTRATAGEMES. 11. LT. ORIGINARI.
 12. MÀSSIC. ATLOS.

VERTICALS

1. SAPASTRE. ELM. 2. IL. MORALISTA. 3. NIU. BIDENT.
 S. 4. GENERA. VIRÓS. 5. UNIVERSITARI. 6. VORAL. CI-
 TANT. 7. ATACARÀ. MAG. 8. R. SALUDA. GIA. 9. IS. DÒ-
 CILMENT. 10. TUTORA. TIMAL. 11. ZEBRADES. ERO.
 12. FARAONA. ISIS.

SUDOKU

7	5	2	1	6	3	4	8	9
9	4	6	8	7	2	5	3	1
8	3	1	5	4	9	7	6	2
5	2	3	4	9	8	1	7	6
1	7	4	6	2	5	3	9	8
6	8	9	3	1	7	2	5	4
2	9	8	7	5	4	6	1	3
4	6	7	9	3	1	8	2	5
3	1	5	2	8	6	9	4	7

SOPA DE LLETRES

MONTCORTÈS. SORIGUERA. LLADORRE.
 LLAVORSÍ. TÍRVIA. ESPOT. RIALB. SORT. LLESSUI.
 ENVINY. BAÉN. ISIL. TOR. SURP

IMATGE D'AHIR

Vista del costat est d'Artesa des
 de la Llacuna del Bosch.

Missa a l'Ermita de Sant Ramon

Gimcana de Superbé l'11 de setembre

Concert d'Escenaris Singulars

Premi Nacional Felip Domènech 2024

IMATGES D'ACTUALITAT

2n Plogging Artesa de Lleida

Dinar de la Llar de Jubilats

Sortida de La Femosa al TNC

Jornades Europees de Patrimoni